

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda tələbələr arasında kütləvi dava - bıçaqlananlar var
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2-3 mart 2019-cu il Şənbə № 49 (7219) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident yeni islahatların anonsunu verdi

İlham Əliyev:
"Məhkəmə-hüquq sahəsində islahatlara çox ciddi ehtiyac var və müvafiq göstərişlər verilib"

yazısı səh.3-də

Banklar borclu vətəndaşların 700 milyon manat faizini siləcək

yazısı səh.5-də

"Prezidentin son fərmanlarından sonra büdcə dəyişikliyinə ehtiyac olmayacaq" - ekspert

yazısı səh.9-də

"Ermənistan Dağlıq Qarabağı və ətrafındakı 7 rayonu azad etməlidir" - italyalı senator

yazısı səh.11-də

"Aİ ilə müzakirə edilən sazişdəki 30 bəndin 26-sı razılaşıdırılıb" - politoloq

yazısı səh.9-də

Əcaib heykəllərə pul xərclənən Xaçmaz - əyalətdə bir gün...

yazısı səh.4-də

Əyalətlərdə müxalifətçilər nə edir - təşkilat rəhbərləri danışır

yazısı səh.10-də

Tehrandan verilən Qarabağ mesajı - İrəvanın riyakar ritorikası

yazısı səh.11-də

Müxalifət dollar kreditləri barədə qərarı alqışladı və...

yazısı səh.10-də

İŞİD üzərində qələbə elan edildi, ancaq...

yazısı səh.13-də

Azərbaycanda zəif internet kabusu

yazısı səh.12-də

PAŞINYAN ÜZR İSTƏDİ - XOCALIYA, İŞGALA GÖRƏ İSTƏSƏYDİ...

Erməniperəst rusiyalı hərbi ekspert isə Azərbaycanla müharibədə işğalçı ölkəyə labüd məğlubiyyət "biçdi"; **Xramçixin:** "Üzücü savaş Ermənistanın çöküşü olacaq..."

yazısı səh.8-də

Ermənistan agentii olan separatçı Bakıda hava limanında qandallandı

6 ay öncə Rusiyada saxlanılan Fəxrəddin Abbasov Azərbaycana deportasiya edildi və istintaqa cəlb olundu

yazısı səh.12-də

Elmar Hüseynovun qətlindən 14 il ötür

yazısı səh.2-də

Novella Cəfəroğlu:
"78 yaşında gedib səngərlərdə əsgərlərimizə yemək bişirərəm"

yazısı səh.7-də

Fəzail Ağamalı:
"Prezidentin atdığı və bundan sonra atacağı addımlar hesabatlarda da öz əksini tapacaq"

yazısı səh.6-də

Azərbaycan XİN "ASAN Xidmət" sistemə qoşulub

"ASAN Xidmət" mərkəzində konsulluq xidmətlərinin də göstərilməsinə başlanılıb. Bu barədə ONA-ya Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilir ki, Azərbaycan Prezidentinin 2019-cu il 15 yanvar tarixli 471 nömrəli fərmanı ilə "Konsulluq xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığın artırılması məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 nömrəli fərmanında edilmiş dəyişikliklərə əsasən, Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən konsulluq xidmətlərinin 2019-cu il 1 mart tarixindən "ASAN Xidmət" mərkəzlərində həyata keçirilməsi müəyyən edilib.

Bununla da "ASAN Xidmət" mərkəzlərində dövlət orqanları sırasına Xarici İşlər Nazirliyi daxil olunub, göstərilən xidmətlərin siyahısında isə konsulluq xidmətləri də yer alıb.

Fərmanın icrasının təmin edilməsi ilə əlaqədar Xarici İşlər Nazirliyinin aidiyyəti məsul əməkdaşlarından ibarət işçi qrupu yaradılıb, nazirliyin üzərinə düşən bütün vəzifə və öhdəliklərin qısa müddət ərzində icrası təmin edilib. Həmçinin xidmətlərin göstərilməsi məqsədilə Nazirliyin təcrübəli əməkdaşlarından ibarət heyət fəaliyyətlərinin davam etdirilməsi üçün "ASAN Xidmət" mərkəzinə ezam olunublar.

Beləliklə, 1 mart tarixindən Bakı şəhəri, Heydər Əliyev prospekti 115 ünvanında yerləşən 5 saylı "ASAN xidmət" mərkəzində konsulluq xidmətlərinin göstərilməsinə artıq başlanılıb.

Abunə daha sərfəlidir - "Yeni Müsavat" abunə kampaniyasını davam etdirir

"Yeni Müsavat" qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərlər.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - 48 qəpikə başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərazidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşıma Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa "Qaya" Mətbuat Yayımı vasitəsilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə telefonu: (012) 565-67-13; (012) 564-48-96

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

"Hansısa qüvvələr məni Qarabağ Komitəsindən uzaqlaşdırmaq istəyir" - Akif Nağı

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı Qarabağ Komitəsinin (QK) KXCP qərargahında keçirilən son iki iclasında iştirak etməməsi diqqətdən yayınmayıb. Bununla bağlı "Yeni Müsavat"a daxil olan məlumata görə, QAT sədrinin iclaslarda iştirak etməməsi səbəbsiz deyil. Məlumatda qeyd olunur ki, A.Nağı iclasların partiya qərargahlarında keçirilməyi təqdirə orada iştirak etməyəcəyini bəyan edib. QAT sədrinin qərarının QK-nın İdarə Heyəti üzvlərinin ürəyincə olmadığı bildirilir.

QK-nın təsisçilərinin komitənin A.Nağı üzərindən hakimiyyətə daha yaxın göründüyünü düşündükləri iddiası da var. Bu səbəbdən hətta idarə heyəti üzvlərinin A.Nağıni bir neçə iclasdan sonra səsvermə yolu ilə komitədən uzaqlaşdıracaqları bildirilir.

Məsələ ilə bağlı A.Nağının mövqeyini öyrəndik. QAT sədri QK-nı tərk etmədiyini söylədi: "Məsələ tam deyildiyi səviyyədə deyil. Komitənin iclasları QAT-ın ofisində keçirilirdi. Övvəldən komitə yaradıldı demişdim ki, komitənin üzünə hər hansı bir partiyanın möhürü düşməməlidir. Çünki iclaslar hansısa bir partiyanın qərargahında keçirilən kimi onun adına bağlanacaqdı. İclaslar nisbətən neytral yaxud Qarabağ adına olan bir yerdə keçirilməlidir. Buna uyğun da QAT ofisində iclaslar keçirilirdi. Amma son iki iclas KXCP qərargahında oldu və buna mane də olmadım. Komitə üzvləri ilə görüşlərim olub və mövqeyimi bir daha bildirmişəm. Söhbət burada KXCP-dən getmir. Bu ümumi

işimizə ziyan vurur. Bir partiyanın qərargahında iclas olursa, başqa bir partiya iştirak etməyə bilər. Bu da komitənin genişlənməsinə də mane ola bilər. Partiya qərargahlarında keçirilən toplantılara qatılmayacam. Amma bu, komitədən çıxmaq deyil. İstefa verməmişəm, komitənin üzvü olaraq qalıram. Mövqeyimi isə dəyişməmişəm".

A.Nağı QK-nın onun üzərindən hakimiyyətə yaxın olduğu barədə iddialara da toxundu: "Bu xətti davam etdirsələr, istər-istəməz Akif Nağı komitədən uzaqlaşacaq. Mən onlar üçün problem yaradımsa, başqa yol da qalır. Hakimiyyətə yaxın olmağımla bağlı deyilənlər tamamilə yersizdir. QAT müxalifət partiyası deyil. Komitə də müxalifət mərkəzi kimi yaranmayıb. Boş və mənasız təzislər səsləndirməsinlər. Bunu deyənlər özləri hakimiyyətə daha yaxındırlar. Bununla bağlı faktlar da az deyil. Əsassız iddialarla Qarabağla bağlı birliyi pozmağa çalışırlar. Növbəti iclasın harada olacağı barədə məlumatsızam. Birmənalı şəkildə iclas partiya

qərargahında olsa, orada yoxam. Komitədən uzaqlaşdırıla biləcəyimə gəlcə, deyə bilərəm ki, əsasnaməyə görə komitə məni bir neçə iclasda iştirak etmədiyim səbəbilə çıxara bilər. Komitənin bu səlahiyyətləri var. İstənilən halda istefa barədə düşünmürəm. Bunu QK üzvlərinə də demişəm. Komitənin yaradılmasının ideya müəllifi olmuşam. Prinsiplərim qəbul olunmadığı üçün iclaslarda yoxam. Amma bu o demək deyil ki, komitədən çıxaram. Əgər məni çıxarsalar, özləri bilər. Partiya qərargahında iclasları keçirmək təklifini irəli sürənlər bir sıra səbəblər dedilər. Üzdə deyilən səbəb odur ki, guya insanlar QAT-ın ofisində sığmır. Amma onu deyim ki, KXCP qərargahı QAT-ın ofisindən kiçikdir. Ona görə də bu səbəbi əsas kimi qəbul etməm. Görünür başqa səbəblər var. Amma bunu deyə bilmirəm. Düşünürəm ki, hansısa qüvvələr həm komitənin dağılmasını, həm də Akif Nağının oradan uzaqlaşdırılmasını istəyirlər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Azəriqaz"dan xəbərdarlıq: fırıldaqçılar var

"Azəriqaz" İstehsalat Birliyi abonentlərə xəbərdarlıq edib.

Qurumdan Trend-ə verilən məlumata görə, son günlər Bakı şəhərinin müxtəlif ünvanlarında özünü "Azəriqaz" əməkdaşı kimi təqdim edən şəxslər və ya şəxslər mənzillərdə quraşdırılmış Smart-kart tipli qaz saygıçlarının bataryasının dəyişdirilməsi və ya smart kartların "vaxtının keçməsi" kimi məsələləri bildirərək həmin "problemlərin" aradan qaldırılması üçün vətəndaşlardan müəyyən miqdarda pul tələb edirlər.

İstehsalat Birliyi istehlakçıların nəzərinə çatdırır ki, Bakı şəhərində abonentlərə göstərilən bütün xidmətlər yalnız "ASAN Xidmət" və "ASAN Kommunal" mərkəzlərində həyata keçirildiyindən "Azəriqaz" İB-nin əməkdaşları öz xidməti vəsiqələrini göstərdikdən sonra ödənişsiz olaraq yalnız mənzillərdə yerləşən saygıçlara profilaktik baxış keçirə bilərlər:

"Sonda bir daha bildiririk ki, qeyd olunan hallarla rastlaşan vətəndaşlar yaşadıkları ərazi üzrə müvafiq polis bölməsinə müraciət etməlidirlər".

"Birinci qrup əlilliyə görə sosial müavinət 300 manat ödəniləcək" - Nazirlik

Azərbaycanda I qrup əlilliyə görə sosial müavinət (150 manat) və təqaüd (100 manat+50 manat) formasında aprelin 1-dən ümumilikdə 300 manat ödəniləcək.

"Report" xəbər verir ki, bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən bildirilib.

Qeyd olunub ki, bu da hazırkı müvafiq məbləğlə müqayisədə 145 manat və ya 93,5 faiz çoxdur. Sosial müavinətin məbləği II qrup əlilliyə görə 2,1 dəfə artırılmaqla 61 manatdan 130 manata, III qrup əlilliyə görə isə 2,1 dəfə çox olmaqla 52 manatdan 110 manata çatdırılır.

Bildirilib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" 25 fevral 2019-cu il tarixli sərəncamı 577 minədək vətəndaşın rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində əhəmiyyətli irəliləyişə imkan verib. Onlardan 165 min 376 nəfəri ümumi xəstəlik, hərbi xidmət dövründə xəstələnmə, əmək zədəsi və peşə xəstəliyi, hərbi əməliyyatlar keçirilən zonada olmaqla əlaqədar, Çernobil AES-də qəzanın ləğvi ilə əlaqədar səbəblərdən əlilliyi olan (əmək pensiyası almayan) vətəndaşlardır.

Sərəncama əsasən, bu kateqoriyaya aid vətəndaşlardan I qrup əlilliyi olan şəxslərə ödənilən sosial müavinətin məbləği 83 faiz artırılaraq 82 manatdan 150 manata, onlar üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aylıq təqaüdünün məbləği isə 37 faiz artırılaraq 73 manatdan 100 manata çatdırılır.

Həmçinin, sərəncam I qrup əlilliyi olan şəxslərə qulluq edənlərə Prezidentin aylıq təqaüdü kimi 50 manat məbləğində təqaüdü təsis edilməsini nəzərdə tutur.

Elmar Hüseynovun qətlindən 14 il ötür

Martın 2-də "Monitor" jurnalının baş redaktoru Elmar Hüseynovun qətlindən 14 il tamam olur.

E.Hüseynov 2005-ci il martın 2-də yaşadığı binanın blokunda odlu silahla qətlə yetirilib. Qətlin üstündən 14 il keçsə də, cinayətin sifarişçiləri və icraçıları tapılmayıb.

Ölümündən sonra jurnalistin heyat yoldaşı və azyaşlı oğlu Norveçə mühacirət ediblər.

E.Hüseynov 1967-ci il iyulun 17-də Bakıda anadan olub. O, 1992-ci ildə Azərbaycan Mühəndis-İnşaat İnstitutunu bitirib. Bir müddət ixtisası üzrə çalışıb.

E.Hüseynov 1995-ci ildən etibarən jurnalist fəaliyyətinə başlayıb. Həmin ildə də «Trend» analitik-informasiya agentliyini, 1996-cı ildə isə «Monitor» jurnalını təsis edib. O, həmçinin «Bakinski bulvar», «Bakinskiye vedomosti» qəzetlərinin təsisçisi idi.

Allah rəhmət eləsin!

Bakıda tələbələr arasında kütləvi dava - bığaqlananlar var

Binəqədi rayonunda 9 tələbənin iştirakı ilə dava düşüb. ONA-nın xəbərinə görə, hadisə "Azadlıq" metrosuna yaxın parkda baş verib.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin 9 nəfər ikinci kurs tələbəsi aralarında mübahisə edib. Mübahisə qanlı sonluqla bitib. Dava zamanı 1999-cu il təvəllüdü Əliyev Zili Elman oğlu, 1999-cu il təvəllüdü Vəlizadə Məhəbbət Rəfiyev oğlu və 1999-cu il təvəllüdü Zeynalov Abbas Mehdi oğlu bıçaqlanıb. 2000-ci il təvəllüdü Rzayev Əhmədiyyə Vüqar oğlu isə döyülərək müxtəlif bədən xəsarətləri alıb.

Yaralılar 1 saylı Klinik Tibbi Mərkəzə (KTM) yerləşdirilib. Faktla bağlı Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin 4-cü Polis Bölməsi əməkdaşları tərəfindən 4 nəfər saxlanılıb.

Qeyd edək ki, M.Vəlizadənin vəziyyəti ağırlaşılıb. O, özəl xəstəxanaların birinə yerləşdirilib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva martın 1-də mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin bir qrupu ilə görüşüblər.

AzərTAc xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib:

- Bu gün Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı ilə bağlı sizinlə danışmaq istədim. Mənim ölkəmizin görkəmli mədəniyyət xadimləri ilə bir çox görüşlərim olub, həm fərdi qaydada, həm müxtəlif tədbirlərdə, mərasimlərdə, mədəniyyət ocaqlarının açılışlarında. Bu gün isə biz daha geniş formatda görüşürük. Hesab edirəm ki, buna ehtiyac var. Çünki ölkəmiz yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur, bütün sahələrdə çox ciddi islahatlar aparılır. İslahatların yeni mərhələsinin anonsu keçən il prezident seçkilərindən sonra verilmişdir. Ciddi islahatların hazırlanması üçün keçən ilin ikinci yarısında çox fəal iş aparılırdı və bu ilin əvvəlindən genişmiqyaslı islahatlara start verildi. Bu islahatlar bütün sahələri əhatə edəcək. Buna ehtiyac var. Hətta inkişaf etmiş ölkələrdə də daim islahatlar aparılır. İslahatlar yenilik, yeni yanaşma, mövcud problemlərin həlli deməkdir. Bu baxımdan 2019-cu il əvvəlki illərdən fərqlənən çox ciddi il olacaqdır.

İqtisadi sahədə apardığımız islahatlar gözəl nəticələr verir. Bu ilin birinci ayının göstəriciləri bunu deməyə əsas verir. İqtisadiyyatımız demək olar ki, tamamilə bərpa edilib. Əminəm ki, bu il iqtisadi inkişaf baxımından çox ciddi nəticələr olacaqdır. Bilirsiniz, dünyada baş vermiş çox dərin maliyyə və iqtisadi böhran bizim ölkəmizdən də yan keçmədi və 2015-ci ildən sonra demək olar ki, bütün ölkələrdə iqtisadi tənəzzül müşahidə olunurdu. İlk növbədə, iqtisadiyyatı neft-qaz sektoru ilə bağlı olan ölkələrdə bu tənəzzül özünü daha çox büruzə vermişdir. Təəvvür edin ki, qısa müddət ərzində ölkənin gəlirləri təxminən 4 dəfə aşağı düşür. Bu, nə deməkdir? O deməkdir ki, biz öz xərclərimizi 4 dəfə azaltmalı idik, çox qısa bir müddət ərzində çox ciddi addımlar atmalı idik, heç bir ölkə buna hazır deyildi, o cümlədən də biz. Biz bunu etiraf edirik və əlbəttə ki, bu böhranlı vəziyyət ölkəmizə böyük zərbə vurdu. O vaxt bizim əsas məqsədimiz vətəndaşların sosial müdafiəsini gücləndirmək və bu iqtisadi böhrandan az itkilərlə çıxmaq idi. Hesab edirəm ki, biz buna nail ola bilmişik. 2017-ci il iqtisadi sabitləşmə ili olmuşdur. Keçən il biz artıq iqtisadi inkişafa qədəm qoyduq. Bu il isə artıq inkişaf daha da böyük ölçülərlə özünü göstərir.

İqtisadi islahatlar imkan verdi ki, sosial sahədə çox ciddi addımlar atılsın. Bu ilin əvvəlindən keçən il ərzində hazırlanmış sosial layihələr icra edilməyə başlanmışdır. Azərbaycan vətəndaşları bunu yaxşı bilirlər. Minimum əməkhaqqının, minimum pensiyanın təxminən 40 faiz artırılması 830 minə yaxın insanı əhatə edir. Sosial müavinətlərin orta hesabla 100 faiz artırılması təxminən 600 min insanı əhatə edir. Çoxmənzilli binaların sənədləşdirilməsi təxminən 350-400 min insanı əhatə edir.

Prezident yeni islahatların

anonsunu verdi

İlham Əliyev: "Məhkəmə-hüquq sahəsində islahatlara çox ciddi ehtiyac var və müvafiq göstərişlər verilib"

Şəhid ailələrinin problemlərinin həlli, müavinətlərin artırılması və ödənişlərin verilməsi minlərlə insanı əhatə edir. Tələbələrə təqaüdləri əhəmiyyətli dərəcədə artırıldı, bu da 100 mindən çox tələbənin maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdırır. Digər sosialyönlü addımlar, dünən imzaladığım Fərman 800 min insanı əhatə edir və deyə bilərəm ki, bu Fərmanın dünyada analoqu yoxdur. Fərmanı oxuyan, onu təhlil edən hər bir vətəndaş bunu görə bilər. Bu, çox ciddi bir sosial təşəbbüsdür. Dövlət bir daha göstərir ki, öz vətəndaşının yanındadır. Bizim iqtisadi imkanlarımız yarandıqca, ilk növbədə problemlı kreditlər məsələsini həll etməyə qərar verdik və bunu bacardıq. Onu da bildirməliyəm ki, ciddi devalvasiyadan əziyyət çəkən ölkələrin sayı kifayət qədər çoxdur və bizdən də dərin devalvasiyaya uğramış ölkələr vardır. Ancaq heç bir ölkədə bu dərəcədə sosialyönlü, vətəndaşın marağını güdən addım olmamışdır. Yeni bütün bu sosial paket təqribən 3 milyona yaxın insanı əhatə edir və bir daha bizim niyyətimizi göstərir.

Digər sahələrdə islahatlar aparılır və aparılmalıdır. Təhsil sahəsində islahatlar aparılır və deyə bilərəm ki, müəllim peşəsini seçən abituriyentlərin sayı kəskin artmışdır. Yeni cəmiyyətdə müəllim peşəsinə ənənəvi hörmət qayıdır və bu, islahatların nəticəsində mümkün olmuşdur. Təhsil sahəsinin mad-

di-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, 3200-dən çox məktəbin tikilməsi əlbəttə ki, böyük dəyişikliklərə gətirib çıxardı.

Səhiyyə sahəsində çox ciddi islahatlar aparılır. Qərar qəbul olunub və ümid edirəm ki, biz gələn ildən icbari tibbi sığorta sistemə keçəcəyik. Biz bir neçə şəhərdə pilot layihələr icra etdik və bu layihələr çox müsbət nəticə verir. Həm vətəndaşlar razıdırlar, həm də tibbi xidmət yüksək səviyyədə göstərilir. Deyə bilərəm ki, bu şəhərlərdə səhiyyə sahəsində şəffaflıq tam təmin edilib. Beynəlxalq maliyyə qurumları, ilk növbədə, Dünya Bankı, - bu yaxınlarda onların nümayəndələri ilə mənim görüşüm olubdur, - bunu çox yüksək qiymətləndirirlər. Hesab edirəm ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı bunun faydasını görəcək. Bu, çox ciddi bir islahatdır, sadəcə məsələ deyil, bezi ölkələr illər boyu bu islahata doğru gedirdilər, bunu əldə edə bilməyiblər. Ancaq biz nisbətən qısa müddət ərzində bütün lazımı sənədləri hazırladıq və səhiyyə sahəsində çox ciddi dönüş yaranacaq. Çünki keçən dövrdə biz bütün şəhərlərimizdə müasir xəstəxanalar, diaqnostika mərkəzləri tikmişik, yeni infrastruktur mövcuddur.

Digər sahələrdə, məsələn, məhkəmə-hüquq sahəsində islahatlara çox ciddi ehtiyac var və müvafiq göstərişlər verilibdir. Şəhərsalma sahəsində. Bakı şəhərində xaos tikinti prosesi artıq sona çatır. Şəhərsalma

və Arxitektura Komitəsi qarşısında çox ciddi vəzifələr qoyulub ki, buna son qoyulsun. Əlbəttə, biz imkan verə bilmərik ki, inşaat sektorunda durğunluq yaransın. İnşaat iqtisadiyyatın təkanverici sektorlarından biridir, on minlərlə iş yeri yaradan sahədir. Ancaq Bakının bundan sonrakı şəhərsalma qaydaları baş plan əsasında olmalıdır və gözəl şəhərimizin gözəl siması daha da gözəlləşdirilməlidir. Şəhər nəqliyyatı, şəhər təsərrüfatı ilə bağlı islahatlar aparılır. Hesab edirəm ki, biz bu islahatların aparılmasında uğurlar əldə edəcəyik.

O ki qaldı mədəniyyət sahəsinə, mən elə bu gün istədim ki, sizinlə bu məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparım və bundan sonra görülməli işlər haqqında danışaq. Çünki əvvəlki illərdə bir çox işlər görüldü. Mən Prezident kimi çalışırdım ki, həmişə bu sahəyə öz diqqətimi göstərim. Hesab edirəm ki, görülmüş işlər qiymətləndirilməlidir. Bizim əsas teatrımız - Milli Dram Teatrı, Rus Dram Teatrı, Gənc Tamaşaçılar Teatrı, Musiqili Teatr əsaslı təmir olundu. Bölgələrdə teatrlar tikildi və əsaslı təmir edildi, yeni teatrlar yaradıldı. Muzeylərimiz, Bakı şəhərinin muzeyləri demək olar ki, tam şəkildə əsaslı təmir edildi - Tarix Muzeyi, Nizami adına Muzey, Muzey Mərkəzi. İncəsənət Muzeyinin iki binası və Xalça Muzeyi tikildi. Müasir İncəsənət Muzeyi fəaliyyətə başladı, digər muzeylər, mən indi hamısını xatırlaya bilmərəm. Hər bir şəhərdə Tarix-Diyarşu-

naslıq muzeyləri fəaliyyətə başladı.

Dini abidələr əsaslı şəkildə təmir edildi. Bakıda və bölgələrdə yüzlərlə məscid əsaslı şəkildə bərpa olundu. Onların arasında böyük mədəni əhəmiyyət daşıyan Təzəpir, Bibiheybət, Əjdərbəy məscidləri, Gəncədəki İmamzadə dini-tarixi kompleks, Azərbaycanın ən qədim məscidi - 743-cü ildə tikilən Şamaxı Cümə məscidi əsaslı şəkildə bərpa edildi, Heydər Məscidi tikildi. Yeni bunlar bizim milli irsimizdir.

Digər sahələrdə. Yadımdadır, elə ilk qərarlarımdan biri də o idi ki, Azərbaycan klassiklərinin əsərlərini latın qrafikası ilə çap etdirək. Çünki bir qədər anlaşılmayan vəziyyət yaranmışdı. Biz tam olaraq latın qrafikasına keçmişdik və təhsil də latın qrafikası ilə aparılırdı. Ancaq bi-

mən istəyirəm ki, bundan sonra mədəniyyət sahəsində işlər sistemli qaydada görülsün. Biz bu məsələlərlə bağlı siyasətimizi ardıcıl olaraq aparmalıyıq. Əlbəttə ki, sadəcə olaraq, mədəniyyət obyektlərinin tikintisi, təmiri bizim məqsədimizi tam ifadə edə bilməz. Biz bu məsələlərə daha da geniş kontekstdə baxmalıyıq. Ümumiyyətlə, mədəniyyətimizin gələcək inkişafı, cəmiyyətdə mövcud olan ovqat, gənc nəslin tərbiyə olunması, bütün bu məsələlər bir-biri ilə bağlıdır. Ölkə iqtisadi cəhətdən inkişaf edə bilər, siyasi cəhətdən də beynəlxalq mövqeləri güclü ola bilər, ancaq əgər biz xalqımızın əsas, təməl prinsiplərini diqqətdən kənar qoysaq, onda ölkəmizin uğurlu inkişafı dayanıqlı ola bilməz.

Mən düz bir ay bundan əvvəl gənclərlə görüşdə dedim ki,

zım bütün klassiklərimizin kitabları vaxtilə kiril qrafikası ilə çap olunmuşdu. Ona görə sağirdilər, tələbələr onları oxuya bilmirdilər. O vaxt bizim o qədər də maddi imkanlarımız yox idi. 2004-cü ildə biz bu qərara gəldik. Baxmayaraq ki, maddi vəziyyətimiz çox məhdud idi, biz qısa müddət ərzində bunu da etdik. Nəinki Azərbaycan klassiklərinin, dünya ədəbiyyatının klassiklərinin kitabları latın qrafikası ilə çap olundu.

Kinoteatrların yaradılması, özəl kinoteatrların fəaliyyətə başlaması sevindirici haldır. Nizami Kino Mərkəzi əsaslı şəkildə təmir edildi. Görkəmli mədəniyyət xadimlərinin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün abidələr qoyuldu. Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Bülbül, Niyazi və digər görkəmli mədəniyyət xadimlərimizin xatirəsi əbədiləşdirildi. Görülən bütün işləri yada salmaq çətinidir. Bizim iki konservatoriyamızdan biri əsaslı şəkildə təmir edildi, o birisi yenidən tikildi.

İndiyədək bu sahədə görülmüş işlər bundan ibarətdir. Bundan sonra hansı işlər görülməlidir, bunu siz deməlisiniz. Çünki

bizim gənc nəslimiz milli ruhda tərbiyə olunmalıdır. Ancaq bu halda Azərbaycan əbədi müstəqillik yolu ilə gedə bilər. Buna nail olmaq üçün, əlbəttə ki, əsas amil bizim mədəniyyətimizdir, incəsənətimizdir, ədəbiyyatımızdır, ana dilimizdir, milli təfəkkürümüzdür. Ona görə bu məsələlərlə və istənilən məsələ ilə bağlı bu gün mən sizinlə danışmaq istədim. Hesab edirəm, mən giriş sözümlü yekunlaşdırmalıyam ki, sizə daha çox imkan yaradım və siz öz sözlünüzü deyəsiniz.

Sonra Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar, Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti Firəngiz Əlizadə, Xalq artisti Arif Babayev, Azərbaycanın və SSRİ-nin Xalq artisti, Milli Məclisin deputatı Zeynəb Xanlarova, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, Xalq artisti Fərhad Bədəlbəyli, Azərbaycanın və SSRİ-nin Xalq rəssamı Tahir Salahov və başqaları çıxış etdilər.

Sonda Prezident İlham Əliyev qaldırılan vacib məsələlərin həlli ilə bağlı tapşırıqlarını verdi.

□ "Yeni Müsavat"

Əcaib heykəllərə pul xərclənən Xaçmaz - əyalətdə bir gün...

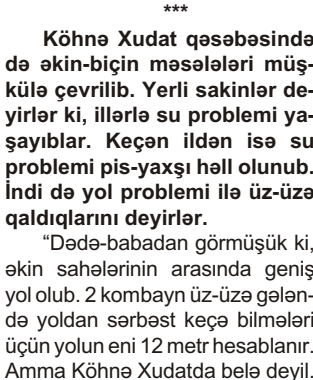
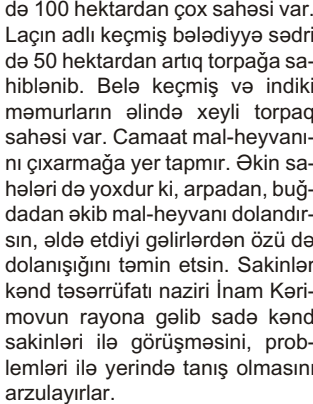
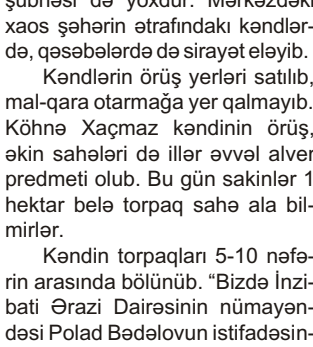
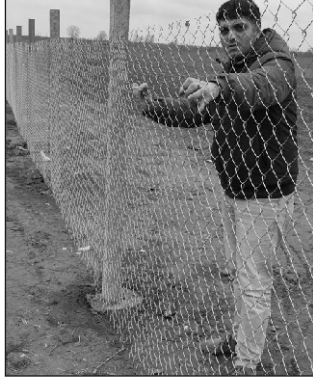
Telefonçu qız, Şpilka, qorilla, çaydan və bu kimi heykəllər Xaçmazın vizit kartıdır. Rayonun girişində ən müxtəlif xalqların mədəniyyətinə aid heykəllər yan-yanı düzülüb. Qorilla ilə dəvə karvanının, dəvəqəşu və Koroglundun əlaqəsi haqda hansısa bir tarixi bağlılıq olmasa da, rayonun girişində eyni ərazidə belə heykəllərin bol-luğudur. Bu cür qarışıqlıq şəhərin ümumi ovqatına da uyğundur. Xaçmazın mərkəzi kaos içində çabalayır. Köməkçi yollar dağınmıqdır, bir çox hallarda bağlanıb.

Rayonda daşa-divara, heykəllərə böyük pullar xərcləndiyi şübhə doğurmur. Hər addım-başı növbənöv heyvan heykəlləri quraşdırılıb.

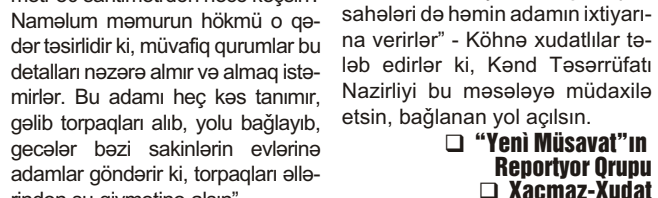
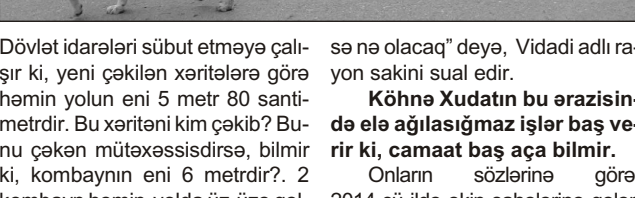
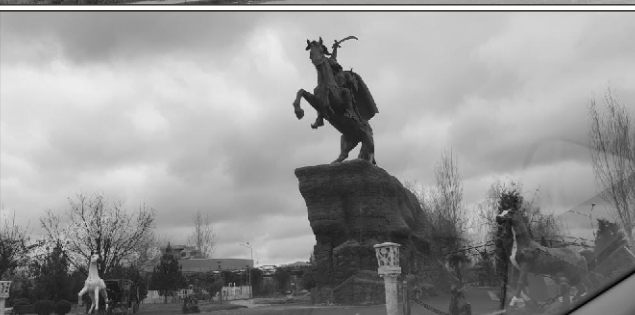
Həmin pulları toplayıb Xaçmazda bir sıra ictimai problemləri həll etmək mümkün olardı. Əsas küçələr xaric, ətraf məhəllələrdə antisaniitariyadır. Kanalizasiya qoxusu, zibil topalarından qalxan üfunət, sidik iyi baş çatlardır. İctimai tualetlər yoxluğu hər tin-bucaqda özünü göstərir. Xaçmaz küçələrində "zibillik dağları" qalaqlanıb. Gecələr küçələr zülmətə qərç olur, kanalizasiya xətləri yoxdur. Yol kənarlarında sovet dövründən qalma arxların "ağzi açıq"dır.

Gecənin zülmətində yol keçən adamın ayağı arxa getdisə, yüngül xəsarət alacağı şübhəsizdir. Yəni, Xaçmazda ən adi problemləri belə həll etməyiblər. Sakinlər durumla bağlı suallara əl yelleyir, "rayona baxan yoxdur" deyirlər.

"Başları torpaq alverinə qarşı. Başçı Şəmsəddin Xanbabayev yaşlaşıb, rayon ətrafının ümidinə qalıb. Onlar da ancaq özlərini düşünürlər. Gedirsən, sözünü deyirsən, sağ olsunlar, qulaq asırlar, amma heç nə eləmir. Şəmsəddin Xanbabayev əvvəllər rayona baxırdı, indi əvvəlki deyil, yaşlaşıb, yaşı 80-i ötürüb. Evdən işə, işdən evə gedir. Onun gedib-gəldiyi yolda hər şey qaydasındadır. Yollar qazıyırlar, gah deyirlər ki, kabel çəkirlər, gah deyirlər su xətti keçirirlər. Qazıdıqlar yollara asfalt vurmaq söhbəti də yoxdur. Qazıdıqlar xəndəyin üstünü örtürlər, vəssalam. Konkret olaraq rayonda yollar dağınmıqdır" - deyərək Xaçmaz sakini Həsən deyir. Əlavə edir ki, rayonda Şəmsəddin Xanbabayevin illərdə tətbiq etdiyi bir yeri eyni şəxsə 2, bəzən həftə 3 dəfə satmaq ənənəsi bu gün də davam edir: "Nərimanov küçəsində hündür mərtəbəli binaların yanındakı 1-2 sotluq torpaq sahələri var. Adamlara illər öncə paylamışdılar. Camaat həmin yerlərdə ağac ekmişdi, yardımçı tikili tikib xırda, hər dəqiqə lazım olmayan əşyaları yığırdı. Fevralın əvvəlində həmin torpaq sahələrindəki ağacları, tikilləri traktorun qabağına verdilər. Dedilər ki, bəs bu yerlər şəhərin ümumi görkəminə xələl gətirir. 3-5 gün əvvəldən isə gəldilər ki, kim həmin yerlərdən torpaq istəyir gəlsin. Həmin bağ sahələrini indi əvvəlki sahiblərinə kvadratlara satırlar. 20-25 kvadrat metri 1200-1500 manata.

Binaların həyətləri 1500 manatdan satılır, Xudatda örüş yerləri qalmayıb...

Xaçmazda belə alqı-satqı münasibətləri illərdir ki, davam edir. Torpaq satanların dilindən 80 yaşlı başçının adı düşür. Rayon mərkəzindəki və yaxın ərazilərdəki parkların sahəsi hər il yeni tikililərin hesabına balacalaşır. Parkların içində şadlıq sarayları, özəl kommersiya obyektləri tikilir. Rayonun bir neçə köməkçi küçəsində yolları park tikmək adı ilə bağlayıblar, kimsənin həmin yolların obyektlərə qurban verəcəyinə şübhəsi də yoxdur. Mərkəzdəki kaos şəhərin ətrafındakı kəndlərdə, qəsəbələrdə də sirayət ələyib.

Kəndlərin örüş yerləri satılıb, mal-qara otarmağa yer qalmayıb. Köhnə Xaçmaz kəndinin örüş, əkin sahələri də illər əvvəl alver predmeti olub. Bu gün sakinlər 1 hektar belə torpaq sahə ala bilmirlər.

Kəndin torpaqları 5-10 nəfərin arasında bölünüb. "Bizdə İnzibati Ərazi Dairəsinin nümayəndəsi Polad Bədəlovun istifadəsində 100 hektardan çox sahəsi var. Laçın adlı keçmiş bələdiyyə sədri də 50 hektardan artıq torpağa sahiblənilib. Belə keçmiş və indiki memurların əlində xeyli torpaq sahəsi var. Camaat mal-heyvanı çıxarmağa yer tapmır. Əkin sahələri də yoxdur ki, arpadan, buğdadan əkin mal-heyvanı dolandırın, əldə etdiyi gəlirlərdən özü də dolanışığını təmin etsin. Sakinlər kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimovun rayona gəlib sadəcə kənd sakinləri ilə görüşməsinə, problemləri ilə yerində tanış olmasını arzulayırlar.

Köhnə Xudat qəsəbəsində də əkin-biçin məsələləri müskülə çevrilib. Yerli sakinlər deyirlər ki, illərlə su problemi yaşayıblar. Keçən ildən isə su problemi pis-yaxşı həll olunub. İndi də yol problemi ilə üz-üzə qaldıqlarını deyirlər.

"Dədə-babadan görmüşük ki, əkin sahələrinin arasında geniş yol olub. 2 kombayn üz-üzə gələndə yoldan sərbəst keçə bilmələri üçün yolun eni 12 metr hesablanır. Amma Köhnə Xudatda belə deyil.

Dövlət idarələri sübut etməyə çalışır ki, yeni çəkilən xəritələrə görə həmin yolun eni 5 metr 80 santimetrdir. Bu xəritəni kim çəkib? Bunun çəkən mütəxəssisdirsə, bilmir ki, kombaynın eni 6 metrdir? 2 kombayn həmin yolda üz-üzə gələ

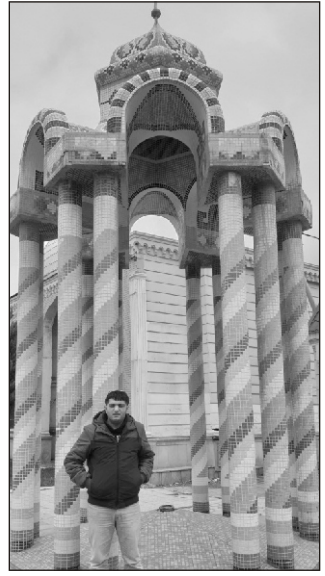
sə nə olacaq" deyərək, Vidadi adlı rayon sakini sual edir.

Köhnə Xudatın bu ərazisində elə ağılasığmaz işlər baş verir ki, camaat baş açma bilmir. Onların sözlərinə görə, 2014-cü ildə əkin sahələrinə gələn

suyun qabağını kəsiblər. Yerli sakinlər hara müraciət edəblərsə, xeyri olmayıb, su verilməsi bərpə edilməyib. Ona görə də torpaqlar ötən 3 ildə ekilməyib. Beləcə camaatı məcbur edənlər ki, torpaqlarını dəyər-dəyməz qiymətinə satsınlar: "Bu torpaqlara gözü düşən memur kimdirsə, camaat ona bata bilmir. Torpaqların böyük hissəsini alıb, Əsas yoldan sahələrə çıxışlarda yolu 3, bəzi yerlərdə 2 metrə qədər məhdudlaşdırıb. İndi də yolu belə bağlayıb. Burda lafet, kombayn, texnika keçə bilmir. Yol xəritəsini tərtib edənlər də həmin adam kimdirsə, onun istəyinə uyğun xəritələr çəkirlər. Kombaynın eni 6 metrdir, 5 metr 80 santimetrdən necə keçsin? Nəməlum memurun hökmü o qədər təsirli ki, müvafiq qurumlar bu detalları nəzərə alıb və almaq istəmirlər. Bu adamı heç kəs tanımır, gəlib torpaqları alıb, yolu bağlayıb, gecələr bəzi sakinlərin evlərinə adamlar göndərər ki, torpaqları ələ-rindən su qiymətinə alsın".

Bu torpaqlar Mirzalı İsayev adlı gəncin adına rəsmiləşdirilsə də, sakinlər hesab edir ki, bu şəxs sadəcə hüquqi nümayəndədir. Faktiki isə torpaqlar başqa şəxsə məxsusdur: "Mirzalı əsgərlikdən bir neçə il olar gəlib, cavan uşağıdır. Yəni varlı-karlı ailədən deyil ki, bu qədər pay torpaqlarını ala bilsin. Alıblar, torpaqları onun adına sənədləşdiriblər. Arxasındakı kimdirsə, bilmirik. Torpaq islahatı keçiriləndə yollar, örüş yerləri hesablanıb. Deyək ki, 100 hektar ərazidir. O hektardan bələdiyyəyə, örüşə və s. çıxıblar. Hesab ələyin, 80 hektar qalıb, onu da camaat arasında bölüblər. İndi də həmin yola-izə çıxıqları sahələri də həmin adamın ixtiyarına verirlər" - Köhnə xudatlılar tələb edirlər ki, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi bu məsələyə müdaxilə etsin, bağlanan yol açılınsın.

□ "Yeni Müsavat"ın Reportyor Qrupu
□ Xaçmaz-Xudat

Prezident İlham Əliyevin ötən gün imzaladığı, "Fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həll edilməsi ilə əlavə tədbirlər haqqında" fərman cəmiyyətdə böyük rezonansa səbəb olub. Müxtəlif ekspertlərlə yanaşı, dövlət qurumlarının rəsmiləri tərəfindən də fərmanın şərhilə bağlı izahedici məlumatlar yayılmışdır. Lakin buna baxmayaraq, banklara borclu olan vətəndaşlar müxtəlif, çoxsaylı suallar ünvanlayırlar. Bu ehtiyacı nəzərə alaraq, müstəqil ekspert və rəsmi şəxslərin fərmandakı müxtəlif məqamlarla bağlı izahını təqdim edirik.

İqtisadçı-ekspert Vüqar Bayramov fərmanla bağlı müxtəlif sualları cavablandırır:

1. Devalvasiyadan əvvəl kredit götürüb və hər hansı yubanma olmadan krediti ödəmiş vətəndaşlara kompensasiya veriləcəkmi? - Nümunəvi kreditlərə kompensasiyanın verilməsi nəzərdə tutulur. Məsələn, vətəndaş 2015-ci ilin fevralın 21-dən əvvəl 10 min dollar kredit götürüb və hər iki devalvasiyaya baxmayaraq, kreditini geri qaytarıb. Fərmana əsasən, devalvasiya nəticəsində yaranan fərq təsdiq olunan mexanizmə uyğun olaraq hesablanacaq və həmin məbləğ artıq kreditini bağlamış şəxsə ödəniləcək.

2. Kredite görə ödənilən kompensasiya qalan kredit məbləğindən çoxdursa, vətəndaş kompensasiyanı necə alacaq? -Bu zaman bankda vətəndaşın adına bank hesabı açılacaq və vəsait həmin hesaba köçürüləcək. Vətəndaşımız həmin hesabdan pulunu nağdlaşdırma biləcək.

3. Hansı halda vəsait banka və hansı halda vətəndaşa ödəniləcək? - Kompensasiya məbləği hesablanacaq və əgər qalıq borc bağlandıqdan sonra əlavə məbləğ qalarsa, həmin məbləğ vətəndaşa ödəniləcək. Məsələn, borc qiymətləndirildikdən sonra vətəndaşa ödəniləcək kompensasiya 4 min dollardır və onun min dollar borcu qalır. Bu zaman 3 min dollar vətəndaşın bank hesabına ödənilir, qalan min dollarla kredit bağlanır.

4. Avro və ya rubl ilə götürülən kreditlərə güzəşt şamil olunacaqmı? - Məbləği 10 min dollardan çox olmayan bütün xarici valyutada olan kreditlərə güzəşt şamil olunacaq. Bu baxımdan, rubl ilə kredit götürənlər də bu imkandan yararlanı biləclər.

5. Bank olmayan kredit təşkilatlarından kredit götürən vətəndaşlarımıza kompensasiya veriləcəkmi? - Bütün növ kredit qurumlarından kredit alan vətəndaşlarımız bu güzəştlərdən faydalana biləclər.

6. Kompensasiyadan sonra kredit borcu qalanlar borclarını necə qaytaracaqlar? - Məsələn, qiymətləndirmədən sonra vətəndaşın kre-

dit qalığı 6 min dollardır və onun kompensasiya məbləği 4 min dollardır. Bu zaman həmin kredit üzrə 2 min dollar borc qalır. Həmin borc manata çevrilir. Bu zaman qalıq borc 3.4 min manat olur. Bu borcu ödəmək üçün vətəndaşa 1 ili güzəştli və qalan illəri 1 faiz olmaqla 5 illik kredit verilir və yeni ödəniş cədvəli tutulur, ona

birlikdə hər bir vətəndaşın yeni qaydada kredit öhdəliyini və yaxud ona ödənilməli olan kompensasiyanın məbləğini hesablayacaq. Əldə olunan məlumatlar fərdi qaydada vətəndaşlara çatdırılacaq. Bundan sonra borcluların bir qismi banklara dəvət olunacaq: "Vətəndaşlar bir halda banka dəvət olunacaq. Əgər onların

olmalıdır. Prezident dekabrda tapşırıq verdi ki, görülən işi məntiqli sonluğa çatdırmaq lazımdır".

Prezidentin köməkçisi deyib ki, fərmanın ikinci hissəsi 2012-ci ildən indiyə qədər istər manatla, istər xarici valyutada götürülən və fevralın 28-nə ən azı 360 gün, yəni 1 il müd-

hazırlıq tələb edən məsələdir. "Niyə indi" sualına gəlincə, eyni zamanda həm iqtisadiyyatı stabiləşdirmək, yeni neft qiymətinə, yeni reallıqlara uyğunlaşdırmaq, həm də bu cür sosial addımları atmaq mümkün deyildi. 2016-2018-ci illərdə birinci istiqamətdə atılan addımlar imkan verdi ki, ikinci məsələ-

bağlı ilkin məlumatlar ümumiləşdirilib: "Dəqiq rəqəmlər 15 gün müddətində məlum olacaq. Amma əlimizdə olan ilkin statistika bundan ibarətdir ki, məzənnə fərqi görə vətəndaşlara ödəniləcək kompensasiyaların ümumi məbləği 670 milyon manat təşkil edəcək. Hesablamalarımız göstərir ki, bütövlükdə fərmanın

Banklar borclu vətəndaşların

700 milyon manat faizini siləcək

Prezidentin sosial addımlarının 2,2 milyard manat maliyyə yükü var

aylıq ödənişlər kəskin azaldılır. Yəni faktiki olaraq qalıq borca faiz hesablanmır, müddətse uzadılır ki, vətəndaş ödəniş edə bilsin.

7. Ödəniş ediləcək vətəndaşlarımızın siyahısı və kompensasiya məbləği nə zamanədək belli olacaq? - Fərmana əsasən, fiziki şəxslərin siyahısı və hər bir fiziki şəxsə ödəniləcək vəsaitin məbləği 45 gün müddətində müəyyən ediləcək. Bu isə o deməkdir ki, ən gec aprelin ortasınadək hər bir vətəndaş alacağı kompensasiya məbləği barədə məlumatlandırılacaq.

8. Vətəndaşlar kompensasiyanı nə zaman ala biləclər? Fərmana əsasən, ən gec mayın 28-dək bütün kompensasiyalar ödəniləcək".

Borclular nə zaman banka çağırılacaq?

Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq Əmirrovun dediyinə görə, "Fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həll edilməsi ilə əlavə tədbirlər haqqında" fərmana uyğun olaraq, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası, Azərbaycan Mərkəzi Bankı və banklar

kredit qalığı qalırsa, daha uzun müddətə və illik 1 faizlə yeni kreditlə əvəzlənəcək. Banklara ödəniş etmiş vətəndaşlar isə rahat olsunlar. Onların vəsaitləri kredit kartı hesablarına köçürüləcək".

N.Əmirrov onu da bildirib ki, problemlı kreditlərin həlli ilə bağlı fərman da daxil olmaqla, prezidentin sosial xarakterli addımların maliyyə tutumu 2 milyard 200 milyon manatdan yüksəkdir.

Köməkçi qeyd edib ki, Prezident hökumətə məsələnin üzərində çalışmaqla bağlı keçən il tapşırıq verib: "Əslində işçi Qrupu keçən ilin avqust-sentyabr ayından başlayaraq geniş təhlillər aparırdı, noyabr ayında hansısa bir formata gəlirdi. Dekabrın əvvəlində biz artıq bu problemin həllinə çox yaxın idik. Amma burada bir nüans yarıdı. Göründüyü kimi, fərman da iki hissədən - devalvasiya və restrukturizasiya ilə bağlıdır. Prezident məruzələri dinləyərək belə qərar qəbul etdi ki, təkcə kompensasiyaların ödənilməsi vətəndaşların problemlərini tam həll etmir. Ona görə də bunun davamı

dəində ödənişi gecikdirilən bütün növ kreditlərə aid olunur: "Əgər vətəndaş 2015-2016-cı illərdə manatlı kredit götürübse və bu günə qədər yüksək faizi olduğuna görə ödəyə bilməyibse, 17 min manatlıq kredit bu gün 52 min manatlıq kreditə çevrilib. Prezidentin imzaladığı bu fərmana əsasən 52 min manatın yalnız 17 min manatı əsas məbləğ təşkil edir. Fərmanla 17 min manat kredit saxlanılır, 1 faizlik 5 il müddətinə verilən yeni güzəştli kreditlə əvəz edilir. 17 min manatdan 52 min manat arasında yığılan cərimələr, faizlər hamısı tamamilə bank tərəfindən silinir. Həmin məsələlərlə əlaqədar banklar tərəfindən məhkəmələrə verilən iddialar da geri götürülür. Bu, vətəndaşın sosial yükünü əhəmiyyətli dərəcədə asanlaşdırır".

Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov "Real TV"-yə bildirib ki, kredit borcları məsələsi Azərbaycanda sosial-iqtisadi problemlər arasında ilk üçlüyə düşəcək bir problem idi: "Bu, olduqca masştablı, ciddi

lərin həlli üçün tədbirlər görülsün. Dövlət hiss edir ki, onun kifayət qədər maliyyə dayanıqlığı var. Buna görə də ilk imkandan istifadə edilərək müvafiq addımlar atıldı".

Baş bankir deyib ki, son dövrlərdə ölkə prezidenti əhalinin sosial problemlərinin həllinə daha çox fokuslaşır: "Cənab prezident ötən ilin sonlarında bizə tapşırıq verdi ki, bu prosesin analitik əsaslandırmasını hazırlayaq. Biz müxtəlif ölkələrin təcrübəsini araşdırdıq, amma Azərbaycandakı mexanizmə uyğun həll variantına dair heç bir təcrübə tapmadıq. Bu mexanizmin ilk və əsas prinsiplərini cənab prezident müəyyənləşdirdi. Bu, bizim işimizi xeyli asanlaşdırdı".

E.Rüstəmovun sözlərinə görə, hazırda ümumilikdə problemlı kreditlərlə bağlı ölkədə 850 min məhkəmə prosesində olan iş var.

Banklar böyük likvidlik əldə edəcək

Banklar isə fərmanın həm birinci hissəsi, həm də ikinci hissəsi nəticəsində çox böyük likvidlik əldə etmiş olur. Çünki birinci və ikinci devalvasiya nəticəsində vətəndaşlara ödənilən kompensasiyaların böyük əksəriyyəti mövcud kreditlərin bağlanmasıyla əvəzlənəcək. Digər tərəfdən, vaxtı keçmiş kredit borclarının restrukturizasiyası məqsədilə fərmanın ikinci hissəsi ilə ödənilən vəsaitlərin də böyük hissəsi banklarda yığılaraq bankların real iqtisadiyyatı maliyyələşdirmək üçün geniş kredit resursuna malik olmasına gətirib çıxaracaq".

Qeyd edək ki, fərman imzalanandan sonra banklar bir araya gələrək müzakirələr aparırlar. Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının prezidenti Zakir Nuriyevin "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, müzakirələr nəticəsində fərmanla

əhatə edəcəyi şəxslərin əsas borcu 900 milyon manat ekvivalentindədir. Bu əsas borcun 700 milyon manat təşkil edən faiz yükü var ki, bu da banklar tərəfindən silinəcək. Bu gün vətəndaşların milli valyutada olan problemlı kreditlərinin 99 faizi, xarici valyutada olan problemlı kreditlərin isə 95 faizi restrukturizasiya olunacaq".

Z.Nuriyev vətəndaşlara müraciət edir ki, heç bir narahatçılıq keçirməsinlər, səbirlı olsunlar: "Banklar hazırda məlumatları, siyahıları dəqiqləşdirirlər. Ondan sonra banklar bütün müştərilərlə əllərində olan bütün vasitələrlə əlaqə yaradacaqlar. Zəruri olduğu hallarda müştərilər banklara gəlib kreditlərini restrukturizasiya edəcəklər, kompensasiyalar onların müvafiq hesablarına, kredit kartlarına daxil ediləcək. Yəni müştərilər heç bir narahatlıq çəkməyəcəklər".

Qeyd edək ki, fərman imzalanandan sonra kredit məbləği 10 min dollardan yuxarı olan vətəndaşların sualları yaranıb. Bəziləri kredit borcunun nəzərdə tutulan məbləğdən cəmi 200-300 dollar yüksək olduğunu bildirərək, fərmandan yararlanıb-yararlanmayacağına soruşurlar. Bununla bağlı sualımızı cavablandıran ABA prezidenti bildirdi ki, söhbət yalnız 10 min dollara qədər olan borclardan gedir: "Hələlik 10 min dollar və 17 min manata qədər olan borclardan söhbət gedir. Bütün qaydalar, kompensasiyaların verilməsi, restrukturizasiya və sair işlər Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən hazırlanaraq ictimaiyyətə açıqlanacaq. O zaman bu suallara da cavab almaq mümkün olacaq".

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Pəncərələr açılırsa...

Xalid KAZIMLI

Son iki ayda iqtidar-müxalifət-ictimaiyyət-media münasibətləri müstəvisində elə bir durum yaranıb ki, obyektiv şərhçi, neytral publisist, tənqidçi jurnalist cizgisindən sapmaq istəməyənlər naqolay durumda qalıblar.

Bu durumun yaranmasının səbəbi dövlət başçısının imzaladığı fərmanlar, verdiyi qərarlardır. Onlar əhəmiyyətli olduğu qədər də gözənilməzdir. İllərlə tənqidçi jurnalist mövqeyində durmuş (əslində jurnalistlər daima tənqidçi mövqedə olmalıdırlar, təbliğət üçün mətbuat xidmətləri var) yazarlar həmin addımları birmənalı qiymətləndirə bilmirlər - tənqid etsələr, cığallıq kimi görünəcək, tərifiyələr, tənqidi səpkili yazılarına alışıb oxucuları məyus olacaq, "bu da belə getdi" rəyi yaranacaq, saray təbliğətçilərinə qoşulmuş olacaqlar.

Təkcə bu faktın özü göstərir ki, ölkədə nə baş verir-ver-sin, hansı addım atılırsa-atılsın, ictimai-siyasi fəalları ona münasibəti öncədən hazırdır. Tənqidçi mütləq tənqid edəcək, təbliğətçi mütləq piar işinə başlayacaq.

Dövlət başçısının son qərarları, sərəncamları, addımları isə hələlik təbliğətçilərin, necə deyirlər, çörəyinə yağ sürür.

Məsələ belədir: prinsipçə, problemlə kreditləri məsələsinin xalqın xeyrinə həll olunmasına dair verilmiş fərmanı tutarlı şəkildə tənqid etmək mümkün deyil. Bəlkə pəsdən "niyə gec verildi" iradıyla çıxış etmək olar. Amma onun da ruscadan tərəcəyə olunmuş belli bir cavabı var: "Heç vaxt olmasındansa, gec olması yaxşıdır" ("Luçşe pozdno, çem ni-koqda").

Düzdür, 4 il öncəki devalvasiya hakimiyyətin gözənilməz qərarı üzündən baş vermişdi, amma bunun yetərli iqtisadi səbəbləri vardı, 4 il əvvəlki qaydada davam etmək mümkün deyildi. Yoxsa hansı dövlət, hökumət durduq yerdə öz valyutasının qəflətən dəyersizləşməsinə razı olardı?

Ancaq üstündən 4 il keçəndən sonra həmin devalvasiyadan daha çox ziyan çəkənlərin (əslində o hadisədə hər kəs bu və ya digər şəkildə ziyan çəkmişdi) məruz qaldığı maddi itkinin kompensasiya edilməsi ziyanın yarısından qayıtmaq deməkdir və dövlət bu ziyanı öz boynuna götürür.

Zatən, indiyədək bu tələb müxalifətçilərin də dilindən tez-tez səslənirdi, ictimaiyyət nümayəndələri də bu arzuda idi.

Deyilənlər oldu, o iş baş verdi. İndi bu addımı təqdir, təbliğ edənlərin səsi gur gəlir, amma tənqidçilər də var.

Açıq, təqdirçilərə qoşulmaq istəməyənlər belə durumlarda taym-aut götürsələr, daha məqsəduyğun olar, çünki danışıqca, ciğal durumunda qala və ictimai dəstəkdən məhrum ola bilərlər. Xalqda "eh, bunlar da heç nəyi bəyən-mir, mütləq nəse tapıb danışırlar" qənaəti yarana bilər.

Daha yaxşısı, bir az çevik olmaq, təqdir olunsa addım atılıbsa, təqdir etmək, tənqidi fikirləri isə kəm-kəsirli, problemlə olan sahələrə yönəltmək ola bilər.

Hazırda atılmış müsbət addımları, gələcəyə doğru ümid yaradan dəyişmələri qiymətləndirən bir çox adamların dilindən tez-tez belə fikirlər səslənir: "Mitinglərin qorxusundan etdilər"; "Biz təzyiqlik etdik, elədilər"; "Bu, məcburi yumşalmaqdır" və s.

Belə bir mövqe. Yaxşı, 25 ildir zaman-zaman xeyli sərtləşən, zaman-zaman bir az yumşalan rejimdə yaşayırdıq, nə kimi dəyişiklik olur? Əksinə, yumşalma mərhələlərində bu kimi rəylər kütləviləşir, bəziləri eyforiyaya qapılır, yanlış gümanlara düşür, o zaman yuxarıdakılar boşalmış vintləri sıxırırlar, hər şey yerinə oturur, sərtlik bərpə olunur, məsələ bitir.

20 il öncə ölkədə bir yumşalma ab-havası vardı, müxalifət partiyaları parlamentdə təmsil olunurdu, fəaliyyətləri daha güclüydü, hamısının öz mətbu orqanları (həm də daha tirajlı) vardı, TV ekranlarından xalqla ünsiyyətə girirdilər, gündən-günə sıraları sıxlıqda, yaxşı təşkilatlıydılar.

Amma sonra nə oldu? Vintlər sıxıldı, qapılar bağlandı, pəncərələr örtüldü, nəfəsliklər qapadıldı, TV-lər müxalifət liderlərinə özlərinə yaxın qoymadılar, qəzetlər sıradan çıxdı, parlamentə müxalifətdən heç kəs buraxılmadı və s. və i. a.

Yaxşı oldumu? Olmadı. Xoşbəxt gələcəyə, sürətli dəyişikliklərə bəslənən ümidlər puç oldu, ölkədə gedən təcridi demokratikləşmə prosesinə güclü zərbə dəydi, hər kəsin öz gücünü biləcəyi, dəyərini alacağı ideal seçkilərin keçirilməsi planının reallaşması məchul dövrlərə qaldı.

Bu baxımdan müsbət dəyişiklikləri izləmək, yaxşı halda təqdir etmək, pis halda "yerdən-yerə vurmamaq" lazımdır ki, davamı gəlsin.

Bu xalqın nicatı və xoşbəxt gələcəyi hər şeyin zamanla normal reislər üzərində oturmasındadır.

Bu ilin əvvəllərindən başlayaraq Azərbaycanda iqtisadi və sosial istiqamətlərdə prezident, hökumət tərəfindən atılan addımlar xüsusi diqqət çəkir və rəğbətə qarşılır. Amma maraqlıdır ki, zaman-zaman Azərbaycanda iqtisadi-sosial durumu tənqid edən beynəlxalq təşkilatlar indi görülməli bu pozitiv işlərlə bağlı susqun mövqeyə nüməyş etdirirlər.

məntiqinə, mahiyyətinə söykənərək sosial, iqtisadi və siyasi islahatları daha da dərinləşdirib: "Və bu islahatlar olduqca geniş miqyas almağa başladı. Digər sahələrdə də aparılan islahatlarla bərabər iqtisadi və siyasi sahədə atılan addımlar heç şübhəsiz ki, Azərbaycanın iqtisadi dayaqlarının möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın bütün sahələrdə aktivləşməsinin təmin edilməsi və bununla bərabər əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yüksəlməsinə xidmət edir. Bu istiqamətdə artıq ölkə prezidenti bu ilin əvvəllərindən başlayaraq, demək olar ki, ard-arda fərmanlar, sərəncamlar imzalamağa başladı. Düşünürəm ki, bundan

lən və xalqın maraqlarına yönələn addımlardır. Eyni zamanda, bu, Azərbaycan dövlətinin, iqtisadiyyatının güclənməsinə, xalqımızın həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edən addımlardır. Ölkə rəhbəri bu addımları atanda, sərəncam və fərmanlar imzalayanda dediyim bu amilə söykənir və özünün müəyyən etdiyi daxili siyasətin prioritetlərinə uyğun hərəkət edir. Beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanı lupa ilə axtarıb, içərisində bir nöqsan tapıb onu ictimai rəyə gətirmək, hesabatlara salıb ölkəmizə təzyiqlik etmək, təhdid göstərmək ənənələrinin hər zaman şahidi olmuşuq. İndi isə prezidentimizin verdiyi qərarlarla bağlı onlar

adı yoxdur. Ölkə prezidenti bu addımları ona görə atır ki, beynəlxalq təşkilatlar bəyanatlarında, hesabatlarında bunları ifadə etsin. Bizim üçün çox önəmli bir təcrübə var. Məsələn, ötən il Dünya Bankının biznes planında Azərbaycan bir sıra sahələr üzrə xeyli dərəcədə müsbət göstəricilər əldə etdi və irəlilədi. Azərbaycanın bir sıra ölkələri qabaqladığı göz önündədir. Bütün bunları etiraf etmək lazımdır. Düşünürəm ki, belə uğurlar davamlı olacaq".

Deputat ümidlidir ki, Azərbaycan prezidentinin atdığı addımlar bundan sonra atacağı addımlar həmin hesabatlarda öz əksini

Beynəlxalq təşkilatların Azərbaycandakı islahatlarla bağlı susqunluğu...

Fəzail Ağamalı: "Ümid edirəm ki, prezidentin atdığı və bundan sonra atacağı addımlar hesabatlarda öz əksini tapacaq"

Halbuki, indiyə qədər ölkəmizdə sosial, siyasi və iqtisadi istiqamətlərdə bir problem olan kimi dərhal beynəlxalq qurumların reaksiyalarının şahidi olurduq. Bunu bəyanatlar və hazırladığımız hesabatlarla edirdilər. Reytinq sıralamalarında Azərbaycan aşağı pillələrdə yer alırdı. İndi isə ölkəmizdə insanların həyat səviyyələrinin daha da yüksəlməsi üçün ciddi islahatlar gedir, lakin bunlara dair beynəlxalq təşkilatların bəyanatlarına, hesabatlarına rast gəlinmir.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı məsələ ilə "Yeni Müsavat"a dedi ki, ölkə prezidenti ötən ilin aprelində Azərbaycan xalqının böyük etimadı ilə yenidən prezident seçildikdən sonra seçkilərdən öncəsi verməmiş olduğu anonsların

sonra bu proseslər belə formada da gedəcək. Biz belə bir realitiyi şahidiy ki, ölkə prezidentinin atdığı addımlar ancaq ölkənin, dövlətin

bu da bir daha həmin qüvvələrin Azərbaycana qarşı qeyri-obyektiv, ikili standartların ifadəsi kimi qəbul olunur. Bunun başqa bir

sini tapacaq: "Tam əminəm ki, həmin hesabatlarda bir sıra sahələrdə ilk beşlikdə, onluqda yer alacaq. Buna qətiyyətlə şübhəm yoxdur. Bəzi beynəlxalq təşkilatları bunu etmirsə, sadəcə olaraq bu onların Azərbaycana ikili standartlarla yanaşmasının ifadəsindən başqa bir şey deyildir. Bu da bizim üçün böyük problem deyil. Biz bunun üzərində qüssələnməli deyilik. Azərbaycan öz yolu ilə gedir. Ölkə prezidentinin həyata keçirmiş olduğu siyasət Azərbaycanın həm daxildə dayanıqlığını, gücünü artırmaq, həm də daxili siyasətin davamı kimi xarici siyasətdə mövqelərini daha da möhkəmləndirmək, dünya miqyasında nüfuzunu yüksəltmək kimi hədəflərə yönəlib. Bu hədəflər də artıq zaman-zaman öz reallığını tapır. Azərbaycan nəinki Cənubi Qafqazda lider ölkə statusunu daşıyır, artıq bu gün dünyada inkişaf etməkdə olan ölkələr sırasında tezliklə inkişaf etmiş ölkələr sırasında çıxmaq kimi bir hədəfi, ambisiyası var. Tamamilə əminəm ki, bu ambisiya qısa zaman kəsiyində həyata keçəcək, arxlaşacaq. Bütün bunların da arxasında ölkə prezidentinin xalqımızın mənafelərinə uyğun siyasəti, xalqın prezidentlə sıx ittifaqda olması dayanır".

Q Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Müxalifətin dayanıqlı birliyinin olmamasının səbəbləri...

Əli Orucov: "Etiraf edək ki, hakimiyyət müxalifətdə ən yaxın müttəfiqləri düşməne çevirməyi bacarır"

Ötən dövrlərdə müxalifət partiyalarının birlikləri çətinliklə də olsa müəyyən formatlarda alınıb. Lakin o da məlumdur ki, bu birliklər uzun sürməyib və müsbət nəticələr vermədən dağılıb. Bir sözlə, ya birləşmək daim bir problem olaraq qalıb, ya da reallaşan birliklər davamlaşa dağılıb. Bu tendensiya indi də müşahidə edilir. Bəs, uzun illərdə yaşanan bu vəziyyətin səbəbləri daha çox hakimiyyət, yoxsa müxalifət partiyalarının özleridir? Müxalifəti birləşməyə hakimiyyət, yoxsa müxalifət liderlərinin özlərinin ambisiyaları, bir-biri ilə şəxsi münasibətləri imkan vermir?

AMİP katibi Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, müxalifət partiyalarının zaman-zaman birləşmələri, müxtəlif kombinasiyalı birliklər və bloklar yaratmaları normal siyasi uyğunluqdur. Siyasətdə də əbədi heç nə olmur. Atılan addımlar da belli

zamanlarda və uyğun maraqlara hesablanır. Lakin burada müəyyən səhvlərin olması da etiraf edilməlidir: "Çünki bu səhvlər təhlil edilib aradan qaldırılmayan da təkrarlanır və ümumi fəaliyyət zərərlər vurur. O səhvlər ondan ibarətdir ki, partiyalar arasında birliklər adətən ideoloji və təməl prinsiplər üzərində qurulmalıdır,

lakin Azərbaycanda bu tələbə əhəmiyyət verilmir, təsnifatlar nəzərə alınmır-sağdır, soldur, mərkəzçidir və sair nəzərə alınmır. Birləşmələr baş verərkən partiyaların yerli təşkilatlarının fikirləri nəzərə alınmır və məsələ daxili süzgecdən yarımçıq keçirilir. Əsasən liderlərim mövqeyi həlledici olur. İnteqrasiya prosesi

leng gedir, bəzən blok və birliklər çox qısa zamanda yaranır və uzaq hədəflərə hesablanmır. Bu halı seçkilər öncəsi dəfələrlə müşahidə etmişik. Qarşılıqlı inam və etibar o qədər zəif olur ki, hər hansı bir şübhə ciddi fəsadlara yol açır. Bunlar müxalifət partiyalarının yanlışlıqları üzündən olanlardır. Şübhəsiz ki, iqtidarın da burada çox ciddi və təsirli rolu var. Etiraf edək ki, hakimiyyət müxalifətdə ən yaxın müttəfiqləri düşməne çevirməyi bacarır. Açıq deyim ki, müxalifətdaxili birliklərin yaranmasına ən böyük mane 1992-93-cü illərdə AXN-in hakimiyyəti və bu hakimiyyətin devrilməsindən sonra daxili psixoloji bəyərən yaranmasıdır. Təəssüf ki, bu amil uçurum yaradaraq əsas qüvvələrin bir araya gəlməsinə böyük problemlər yaratdı və iqtidar da bunu bilərəkdən hər dəfə körükləyir".

Ə.Orucov hesab edir ki, müxalifət özü öz problemlərini həll etməlidir: "Əgər bunu edə bilmirsə, deməli, günahı özündə də axtarmalıdır. Bu bir qaydadır ki, iqtidarın məqsədi hakimiyyətdə qalmaqdır və rəqiblərini, oponentlərini sıradan çıxarmaq üçün fəaliyyəti də normaldır. Axı hakimiyyətə gəlmək istəyən siyasi qüvvə bütün sədləri aşmağı bacarmalıdır. Heç bir hakimiyyət öz postunu qızıl sınıd aparıb müxalifətinin qarşısına qoymayıb və qoymaz".

Q Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Sabah, martın 3-də dəyərli insan, hamımızın sevimlisi, hüquq müdafiəçisi, Dilarə Əliyeva adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlunun doğum günüdür. "Yeni Müsavat" olaraq həm xoş günümüzdə, həm də dar günümüzdə yanımızda olan Novella xanım ilə söhbət etdik.

- Novella xanım, doğum gününüz ərafında kimləri, nəyi xatırlayırsınız?

- Xatirələrim çoxdur. Anamı, dostlarımı, qohum-əqrəbamı xatırlayıram. İndi də anamla bərabər dostlarım hamısı mənim yanımda olur.

- Ömrün növbəti yaşının keçməsinə görə heyflənmirsiniz ki?

- Yox, vallah. Mən çox qəşəng həyat keçirmişəm. Göz dəyməsin. Cəmiyyətimlə bir yerdə 30 ildir çarpışıq, çalışırıq, regionlarda işləyirik. Ondan da əvvəl regionlarda işləmişəm. Ümumilikdə çox mənalı həyat keçirmişik.

- Bu il həm də Dilarə Əliyeva adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin 30 illik yubileyidir...

- Bəli. Bu qızlarla (Cəmiyyətdəki xanımları nəzərdə tutur - E.P.) bərabər həm bayrağı gətirmişik, həm döyülmüşük, həm söyülmüşük, həm də özümüzdü təsdiq etmişik. Yəni bizə münasibət həm beynəlxalq təşkilatlardan, həm hakimiyyət, həm müxalifət, həm də sizin kimi gözəl jurnalistlər tərəfindən həmişə yaxşı olub, hörmətlə qarşılanmışdır.

- Təşəkkür edirik. Əslində bütün cəmiyyətlərin arbitri rolunu oynayan tanınmış insanlara, ziyalılara ehtiyacı var. Bu mənada sizin Azərbaycan cəmiyyətində bu funksiyaları illərdir yerinə yetirdiyiniz, köprülük rolunu oynadığınız hər kəsə ballıdır.

- Çox sağ olun. Çalışırıq. **- Ad günündən danışırıdınız... Özünüzü hansı yaşda hiss edirsiniz?**

- 78-i ikiyə böləndə... 39+39-dur (Gülür).

- 1941-də, İkinci Dünya Müharibəsinin başladığı ildə doğulmaq necə hissidir?

- Mən balaca olmuşam.

Onunçün də müharibəni o qədər də hiss etməmişəm. Ona görə də mən müharibədən 7-8 il sonra müharibənin fəsadlarını görmüşəm. 7 yaşında olanda eşitmişəm ki, nə baş verib, nə təhər olub. Amma o müharibədə nə qədər insanlarımızı, qohum-əqrəbamızı itirmişik, bu barədə yaşım artıqca bilmişəm. Atamın əmisi uşaqları iştirak edib. Anamın qardaşı, çox gözəl tar, gitara çalan Rauf Bektaş iştirak edib, müharibədə qolunu itirmişdi.

- Novella xanım, çox maraqlıdır ki, siz ixtisasca kimyəçisəniz. Hər dəfə olsa, özünüzü kimyaçı olaraq hiss edirsinizmi?

- Vallah, bizim hakimiyyət gələne qədər kimyaçı idim. Ondan sonra hərəkətçi oldum. Daha sonra isə Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin qızları dayatdıq və qadınların məsələsi ilə məşğul oldum. Universitetdə işləyəndə kimyaçı idim. Amma ondan sonra hərəkətçi olaraq, Azərbaycana yeddi sevin bir insan kimi özümü

lar müdafiə edə bildim. Cavan Tural Abbaslı və onun komandası həmişə bizim arxamızda durub. Sözsüz ki, birinci yerdə Cəmiyyətimizin qızları dayatdı, onlar daim mənim arxamda olublar. Mənə söz gələndə birinci onlar özlerini oda atıblar. Daha sonra Qüdrət Həsənoğlu adını çəkə bildim. Ən çətin günlərimizdə el

ma Azərbaycanda yaşamaq ayrı şeydir. Pisi ilə, yaxşısı ilə, söyüşü ilə, nə bilim daha nələri ilə Azərbaycan mənim üçün hər şeydir.

- Novella xanım, istirahətinizi harda keçirməyi xoşlayırsınız?

- İstirahətimi Türkiyədə keçirirəm. Bizim Səidə (Qocamanlı - E.P.) və Səadətə (Bə-

dər elə toy görməmişəm. Azərbaycandakı bütün müğənnilər orda idi. Biri mahnını başlayırdı, digərləri davam etdirirdi. Mən hələ o toydakı kimi zövqü başqa toydan almamışam.

- Amma deyəsən, rəqs etməyi xoşlamırsınız?

- Əksinə, gözəl rəqs eləyənlərə, həmişə də qızlarla

sonra hamımız bir yerdə oturaq, iqtidarlı-müxalifətli, Qarabağ məsələsini müzakirə edərkən. İqtidarlı müxalifət orada nə desə, biz ona hazırıq. Mən 78 yaşında gedib səngərlərdə əsgərlərimizə yemək bişirirəm. Necə ki, birinci müharibədə bizim qızlarımız gedirdilər. Bütün cəbhə bölgələrində olmuşuq. Bizim

"Çox şanslı insanam"

Novella Cəfəroğlu: "Bu qızlarla birgə həm bayrağı gətirmişik, həm döyülmüşük, həm söyülmüşük, həm də..."

hiss edə bilməmişəm. Həmişə də çalışıram, təşkilatımız da çalışır ki, dövlətə xeyir gətirək, qadınlar xeyir verək.

- Nə vaxtsa Məndelejev cədvəlinə hansısa yeni element əlavə etmək arzusunda olubmusunuz ki?

- Biz doğrudan da qəşəng bir kəşf etmişik. Məsələn, Balakəndə Filizçay mədəninə biz kəşf etmişik. Dünya miqyaslı mədədir. Sadəcə olaraq, ekologiyaya zərər vurmaq üçün o mədəni kəndə qoymuşuq. Kələkidə çox gözəl işlər görmüşük. Bunlar hamısı bizim işlərimizdir.

Mən dağ adamıyam. Geoloq olduğum üçün bütün rayonları gəzmişəm. Kəndi, ağacı, torpağı, millətini sevirəm. Bu sevginin hamısı torpaqdan gəlir.

- Bilirik ki, vaxtilə ən yaxın dostunuz Əbülfəz Elçibəy idi. Bəs, indi kimdir?

- Sözsüz ki, yaxşı dostlar həmişə yanımda olub. Elçibəylə bizim çox yaxın ailə dostluğumuz var idi. Elçibəylə həm yoldaşım, həm də mənə dost idim. Əbülfəz bəydən sonra sözsüz ki, tək mənim üçün yox, hamı üçün boşluq

uzadıb. Elə çətin günlərimiz olub ki, Qüdrət bəy bizə köməklik edib. Bunların hamısı bizi irəli getməyimizə dəstək olublar. Rayonlarda çox dostlarımız var. Ağstafada Eyvaz bəydir, Qazaxda cəmiyyətimiz var, Məhərrəm Göyüşovdur, Balakəndə Səyيارə xanımdır, Lənkəranda Esmira xanım, Xaçmazda Solmaz xanım, Gəncədə Nüşabə Məmmədli, Bakıda Arzu Səmədbəyli, Nüşabə Məmmədova, Almaz Əliyeva, Səvinc Hüseynovadır. Yeni əhatədə olan insanlar həmişə mənə dayaq olublar.

- Siz həmişə çətin günlərdə insanlara dayaq olmusunuz, bunun qarşılığında da eyni münasibəti görürsünüz...

- Ola bilər. Doğrudan da çox şanslı insanam. Çünki dostum çox olub. Yəqin özüm də dostluğu bacardığım üçün dostlarım çox olub.

- Siz həm də gənc yaşınızda nənəsiniz...

- Ürəkden gülür. 3 oğlum, 6 nəvəm var. Allah sizə də qismət eləsin!

- Çox sağ olun, Allah saxlasın! Bilirik ki, övladlarınız

"Ən böyük istədiyim odur ki, Azərbaycana heç kimdən söz gəlməsin"

nənəyarlı - E.P.) Türkiyə sevdamız var. Bir də hərdən Təranə bacım bizə qoşulur. Bax, Türkiyə sevdası məni tərək etmir. Heç bir Avropa, ya Amerika məni cəlb etmür, nəinki Türkiyə... Türkiyə çox sevdiyim bir dövlətdir və çox rahat oluram orada.

- Sevdiniz musiqi parçaları hansıdır?

- Mən əsasən Türkiyə kanallarına baxıram, musiqilərini də dinləyirəm. Amma sözsüz ki, Azərbaycan musiqisini sevirəm. İndi qızlar çıxır, oynayıb-oxuyur, onları yox ha... Mən xalq mahnılarımızı, muğamlarımızı, Şövkət Ələkbərovanı, Qədir Rüstəmovu, Alim Qasımovu sevmə-sevə dinləyirəm. Qədir Rüstəmov mənim yoldaşımın ən sevdiyi müğənni idi. Biz cavanlıqda Şövkət, Sara Qədimova, Əbülfət Əliyevi dinləyirdik. Ələvsət Sadiqovun oğlu ilə dostluğumuz var idi. Onda restoran-zad yox idi. Ələvsət Sadiqovun oğlunun toyunu 7 nömrəli məktəbin idman zalında elədilər. Mən indiyə qe-

rəqs edirəm. Bir söz deyim. Mənim ailəm Cəmiyyətdə olan qızlarımdır. Hamısının adını çəksəm, uzun siyahı alınar. İllərdir həm deyib-gülməyim, həm ağlamağım, həm oynamağım bu qızlardır - 30 ildir bir yerdə olduğum qızlarla. O mənada kədər də bir yerdə olanda yüngül olur. Allah heç kəsə kədər verməsin! Amma onlarla bir yerdə olmaq mənim üçün çox böyük şərəfdir. Doğrudan da, cəmiyyətimizin qızları mənim üçün dayaqdır.

- Yəqin ad gününüzdə də əhatənizdə onlar olacaq, eləmi?

- Sözsüz ki, ad günümü qızlarla bir yerdə keçirəcəyəm.

- Novella xanım, yəqin ki, Noxuz əfvini siz də gözləyirsiniz.

- Ən çox istədiyim budur ki, Azərbaycana heç kimdən söz gəlməsin. Bunun üçün də istərdim ki, Azərbaycanda bütün islahatlar getsin, siyasi məhbus məsələsinə nöqtə qoyulsun. Bundan

Cəmiyyətin 5 şəhidi var - Qaratəldən tutmuş digərlərinə qədər. Allah hamısına rəhmət eləsin! Bu gün də hansı əmri versələr, onu yerinə yetirməyə hazırıq. Sülhlə deyilərsə sülhlə, müharibə ilə deyilərsə müharibə ilə... Amma oturaq, Qarabağ məsələsindən danışaq. Onun-bunun sözü ilə 3 siyasi məhbus qaldı, ya 5-6-sı qaldı, bundan danışmayaq. İslahatlara gedək, tək Azərbaycanca söz gəlməsin! Siz cavanlar, biz qocalar bu dövləti quranlarıq. Rauf bəyig bütün bunları qəşəng bilir. Biz bu dövləti quranlarıq, ona görə də hər dəfə Azərbaycan əleyhinə bir söz deyiləndə ürəyim ağrıyır. Götürə bilmirəm ki, hansısa özge dövlətdən kimse Azərbaycana söz desin. Hakimiyyətdə kimin olmasının fərqi yoxdur. Mən Azərbaycan dövlətinə deyilən o sözləri götürə bilmirəm. Ona görə də istəyirdim ki, bütün bu məsələlər qurtarsın, oturaq Qarabağı, Zəngəzuru, İrəvanı danışaq. Qurban olum sizə, o qədər torpaqlar vermişik! Bizim danışmaq, işləmək, Azərbaycanı çiçəkləndirmək üçün o qədər işlərimiz var ki! İran Xocalı soyqırımını günün Paşinyanla birgə şəkil çəkdirir, budur bizim dərdimiz! Dərdimiz Qarabağdır, İrəvandır, Naxçıvandır - Zəngəzuru alıblar, Azərbaycanın qalan hissəsi ilə əlaqəsi kəsilib. Bunlardır bizim dərdimiz, qurban olum sizə! Mənim yaşım keçib, amma siz cavansız, sizlərə tövsiyə edirəm ki, ancaq bu məsələləri qaldıraq, ancaq bu haqda danışaq!

P.S. Rauf Arifoğlu başda olmaqla "Yeni Müsavat" Media Qrupu dəyərli Novella xanımın ürəkdan təbrik edir, ona uzun, sağlam ömür, fəaliyyətinə uğurlar arzulayır!

□ Elsad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

Müsəlman qonşumuz

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Gərçi İrandan çıxarkən başqa idi niyyətim, Niyyətim kəsb idi, vardı kəsb-i-karə qeyrətım, Qeyrətım razı deyildi ac dolansın külfətım; Yox gözümde indi nə külfət, nə övlad, Ərdəbill! Bir də namərdəm əgər etsəm səni yad, Ərdəbill!"
(Sabir)

Görkəmli Azərbaycan jurnalisti Elmar Hüseynovun qətindən 14 il keçdi. Onu 2005-ci ilin 2 martında evinin blokunda güllələyiblər, cinayətkar(lar) indiyədək tapılmayıb. Bunu xatırlatma üçün yazdım, unutmduğumuzu bildirmək istədim.

Xatırlanası işlərimiz çoxdur. Bu dəqiqə erməni prezidenti Paşinyanın İranda isti qarşılınması teması aktualdır. Xalqımız buna etirazını müxtəlif formalarda bildirir, mən də Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin düz 110 il qabaq, 1909-cu ildə "Tərəqqi" qəzetində yazdığı məqalədən sitatı təkrar, şərhəz çap edirəm:

"İran qəribə bir təzad və dərəcəlik ölkəsi olduğundan qanun-qaidəsi yox, zülm və ədaləti bəğənilməz bir dövlət olduğundan, nədən isə ermənilər İranda kəmal-i-istirahət və azadlıqla yaşamışlar. İran istibdadından bunlar zərrəcə bir zərər görməmiş kəmal-i-rəfahətlə dolanmışlar. İran xanlarının, ərbablarının, sahibi-zülm və ictihaflarının (qəddarlıq - Z.H.) hər nə qədər dürüşkarlıqları (kobudluq - Z.H.) vəhşilik və dirrəndəlikləri (yirticilik) varsa, hamısı hamın müsəlman əhalisinin başında oynadılmış, ermənilər isə bu bəlalardan daima məsun (toxunulmaz) qalmış, müsəlmanlara nisbətən artıq bir imtiyaz ilə dolanmışlar".

Bu arada dünən saytda İranın bu tip hərəkətləri haqda yazının altına səhvən mənim şəklimi qoymuşdular. Düşündüm bu da yəqin taleyin mənimlə zarafatıdır. Çünki soyadımın Hacı olması üzündən (sözgəlişi, rəsmi, dövlət sənədlərində soyadım bu şəkildədir, xahiş edirəm heç yerdə haqqımda "Hacıyev" yazmayasınız; bunu boş yerə yazmıram, çünki görürsən hərdən bəzi gülmeşəkər jurnalistlər "Əsl soyadı başqa cür olan filankəslər" tipində cızmaqaralar edirlər və orada mənim də guya əslində "Hacıyev" olduğumu yazırlar - soruşmadan) İranpərəst bir dindar olduğumu zənn edənlər vardır. Hələ bu şəkil yaxşı səhv idi, keçən il qəzetdə yazımı açıb görürəm birinci abzasda belə qeyd gedib: "Dinimizin əlamətdar günlərə xüsusi münasibəti var. Bu günlər vasitəsilə insanlar dinimizin həqiqətlərini daha yaxşı dərk edir, mübarək islamın bərəkətlərinə vara bilirlər" və sairə. Sən demə, kompüter programı (təbii, mən dizaynerimizdə suç axtara bilmərəm, adamın üstündə Allah var) dostumuz Hacı İlqarın dini moizəsindən bir parçanı mənim köşmə əlavə edibdir. Yəqin fikirləşib nə fərqi var, ikisi də hacidir.

Qayıdaq mövzuya, ancaq heç mövzu nə idi unuttum. Hesab edək elə İran və Yaxın Şərqdən yazacağdıq. Bizdə bu saat türmədəki siyasi dustaqların böyük çoxluğu - hardasa 60 nəfərə yaxındır - dindarlar olmalıdır, onların təqdimat forması, açığı, bir az absurdur. "İnanlı" deyirlər. Sanki dindarlardan başqa bu ölkədə inanlı kimsə yoxdur. Məsələn, mən dindar deyiləm, ancaq inandığım insanlar, inandığım təbiət hadisələri, tarixi və ictimai həqiqətlər vardır. Riyaziyyata, fizikaya, poeziyaya, coğrafiyaya, nə bilim, astronomiyaya inanmayanlar inancılı deyilmə? İnam sözünü ancaq dinə aid etmək yanlışdır.

Müsəlman ölkələrindən, o cümlədən İrandan gələn turistlərdə ciddi azalma varmış. Əgər Bakıdakı bir-iki bari və fahişələrin yığıldığı obyektleri bağlamışıqsa, müsəlman turistlər nəyə görə gəlməlidir? Bunu proqnoz etməliydik. Dünya müsəlmanlarının turistik marağı belədir. Cəlbedici başqa nəyimiz vardır? Təbiət? Onu elə baha satırıq hətta neft milyonçusu ərəbin dodağı uçuyqlayır. Ağacın kölgəsini belə satırıd. Dəniz pullu, neft iyi verən plyaj pullu, meşə pullu, bu laq pullu... Turist belə yerə uzağı çaşib bir dəfə gələr. Tarix adına da Şeki və Bakıda iki balaca küçə qalıb. Onları isə "evrəremont" eləmişik. İranda yaşayan soydaşlarımız, o cümlədən, İraq türkmənləri üçün Azərbaycan etnoqrafik turizm istiqaməti ola bilərdi, ancaq o da yoxdur. Novruzda tonqal qalamaqla iş bitmir, Güneydən gələn azərbaycanlıya azərbaycanlı dilində (bu sarsaq sözləri mən yazıram) danışmaq lazımdır. O isə rusca danışmaq eşidir. Farscadan qaçıb gəlmişdi, ruscaya düşür. Buranı necə sevsin?

Ümumiyyətlə, özünə, öz dilinə hörmət eləməyən milləti ziyarət eləməyin marağı varmı, bilmirəm.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan 2008-ci il 1-2 mart hadisələri ilə bağlı öz xalqından üzr istəyib. "2008-ci ildə hökumətin fəaliyyəti ayı-ayrı şəxslərə, qruplara yox, bütövlükdə Ermənistan vətəndaşının hüquqlarına və azadlıqlarına doğru yönəlmişdi" deyərək, Paşinyan bildirib. O, bütün vətəndaşlardan üzr istəyərək, hamını axşam planlaşdırılan yürüşə dəvət edib.

Xatırladaq ki, 2008-ci il 1 mart hadisələri zamanı Serj Sərkisyanın prezident seçilməsinə, seçki saxtakarlıqlarına etiraz zamanı 10 dinc nümayişçi öldürülmüş, 250 nəfər yaralanmışdı. Nikol Paşinyan o zaman etirazların əsas təşkilatçılarında idi və özü də bir müddət həmin hadisələrə görə həbsdə yatmışdı.

Əslində Ermənistanın Azərbaycana qarşı əsassız torpaq iddiasından doğan Qarabağ konfliktini olmasaydı, 1 mart qırğını da yaşanmaz, ermənilər türklərə qarşı soyqırım azmış kimi, özlərinin də qəsdinə durmazdılar. Çünki Xocalı canisi, qarabağlı "səhəra komandiri", keçmiş çilingər Serj Sərkisyan Qarabağdan, Xankəndindən gəlib Ermənistanın prezidenti olmaq sevdasına düşməyəcəkdi.

Rusiyanın körüklədiyi Qarabağ konfliktini olmasaydı, Ermənistan, onun bədbəxt xalqı Azərbaycan və Türkiyə ilə normal əlaqələr hesabına inkişaf edəcək, rifaha qovuşacaqdı, əmin-amanlıq içində yaşayacaqdı. Daha indiki kimi, olan-qalan qəpik-quruşunu, olan-qalan müəssisələrini, zavod-fabrikini Rusiyaya verib ondan bahalı silahlar almaq, Türkiyə və Azərbaycandan qorunmaq zorunda qalmayacaqdı.

Bu mənada N.Paşinyan Ermənistan adından ilk növbədə Xocalıya, işğala görə Azərbaycandan üzr istəsəydi və ardınca torpaqlarımızdan erməni qonşularını çıxarmaq yönündə əməli addımlar atmağa başlasaydı, bu, qat-qat məntiqli və ağıllı addım olar, ən əvvəl ermənilərin öz xeyrinə işləyərdi. Çünki əks halda, Azərbaycan və Türkiyə ilə sərhədlər qapalı qalacaq, blokada rejimi, erməni xalqının iztirabları bitməyəcək. Yeni "1 mart" qırğını, Nikolun növbəti etiraf və üzrxahlıqları da istisna deyil. Niyə?

Ona görə ki, Paşinyan öz xalqına heç vaxt reallaşmayaacaq vədlər verib, "Qarabağ problemi (oxu: işğal) mənlilik deyil" absurduna söykənərək

Paşinyan üzr istədi - Xocalıya, işğala görə istəsəydi...

Ermənipərəst rusiyalı hərbi ekspert isə Azərbaycanla müharibədə işğalçı ölkəyə labüd məğlubiyyət "biçdi"; **Xramçixin: "Üzücü savaş Ermənistanın çöküşü olacaq..."**

ermənilərə cənnət yaratmaq illüziyası ilə yaşayır, işğalçı ordunu qarşıdakı 5 ildə hərbi islahatlar hesabına ən güclü ordulardan etməyi xəyal edir. Bundan ötrü lazım olan milyardlardan dem vurur.

Bəsitə sual ortaya çıxır: o milyardları Paşinyan hökumətinə kim verəcək, yaxud onu haradan tapacaqlar?

Məsələ də ondadır ki, Paşinyan nə edir-eləsin, öz xalqına hansı iqtisadi nağılı danışır-danışır, "iqtisadi inqilab"dan və möcüzələrdən dem vursun, blokada rejimi qala-qala, işğal rejimi duraduradur Azərbaycanla silahlanma yarışında ayaqlaşma iqtidarında olmayacaq. Bu isə müharibədə labüd məğlubiyyət deməkdir. Bunu indi ermənipərəst rusiyalı hərbi ekspertlər də etiraf edirlər.

"Ermənistan iqtisadi cəhətdə Azərbaycandan zəifdir. Belə vəziyyətdə isə nə qədər paradoksal səslənsə də, İrevan üçün hücum strategiyası daha əlverişli və effektiv ola bilər. Çünki üzücü müharibə Azərbaycanın xeyrinə olacaq". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu sözləri 1 in.am erməni portalına rusiyalı hərbi ekspert, Moskvadakı Siyasi və Hərbi Tədqiqatlar Mərkəzinin direktor müavini, ermənipərəst mövqeyi ilə ta-

nın Aleksandr Xramçixin deyib.

Ekspert bir daha Ermənistanın məhdud iqtisadi, maliyyə və insan resurslarına diqqət çəkərək bildirib: "İsrail - bu xüsusda sizə ən parlaq nümunə ola bilər - hansı ki, necə istəyir hərəkət edir, vaxtaşırı beynəlxalq hüququ pozur. Ermənistan buna nə dərəcədə hazırdır? Sual mənə yox, sizə (ermənilərə - "YM") ünvanlıdır".

Rusiyalı hərbi eksperte görə, yalnız qırıncılar almaq hesabına belə ciddi problemi, yeni "düşməni darmadağın etmək və ya onun qabağını almaq, Azərbaycanın hücumlarını dayandırmaq" kimi problemi həll etmək mümkün deyil: "4 qırıncı ilə (Ermənistanın almağa hazırlaşdığı Su30-SM-lər nəzərdə tutulur - "YM") yalnız müdafiə olunmaq olar. Ancaq eğer bir eskadriya (12 vahid) olarsa, o zaman Ermənistan Azərbaycanla müqayisədə havada üstünlükdə ola bilər. Lakin bu da Ermənistanın hücum potensialını ciddi şəkildə artırmayacaq. Ermənistan 40 qırıncı əldə eləsə, onda başqa məsələ".

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, Rusiya 100 milyon dollarlıq silah krediti çərçivəsində 2020-ci ildə Ermənistanı 4 ədəd Su30-SM verməyi vəd

edib. Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan isə ötən həftə lovğalanaraq, "RIA-Novosti"yə bildirmişdi ki, Ermənistan Rusiyadan bir eskadriya qırıncı almaq istərdi.

İş də ondadır ki, ordusunu düz-əməlli ərzaq və geyimlə təmin edə bilməyən ac-yalovac Ermənistan Azərbaycanla hərbi paritet yaratmağa qadirdirmi? Bundan ötrü zəruri maliyyəsi varmı? Sanksiyalar altında olan və getdikcə daha çox maliyyə resurslarına ehtiyac duyan Rusiya necə, Azərbaycanla hərbi balans yaratmaq naminə İrevana bahalı hərbi sistemlərin pulsuz-parasız verə, başışlaya bilərmı?

Sualların hamısı ritorikdir. Başqa yandan, aydındır ki, Azərbaycan Ermənistanın borclarına hesabına da əlavə silahlar, qırıncı almasına qətiyyətlə seyrçi qalmayacaq. Düşməni üzərində hərbi üstünlüyünü saxlamaq və daha da artırmaq üçün yeni modern silahlar əldə edəcək. İşğalçı tərəfdən fərqli olaraq, bunun üçün yeni maliyyə resursları yetərlidir. Özü də bundan ötrü Ermənistan kimi təkəz Rusiyanın "ağzına baxmağa" ehtiyac yox. Başqa silah tədarükçüləri (İsrail, Türkiyə, Belarus, Pakistan və s.) də var...

☐ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycan-dakı Nümayəndəliyinin rəhbəri Kestutis Yankauskas bildirib ki, Azərbaycanın Aİ ilə tərəfdaşlığının 20 ildən çox yaşı var və bu müddətdə Avropa İttifaqı Azərbaycanda çox iş görüb.

Diplomat bildirib ki, Azərbaycanla yeni saziş üzrə danışıqlarda böyük irəliləyiş əldə edilib. O əlavə edib ki, tərəflərin əməkdaşlıqdan başqa seçimi yoxdur.

Uzun illərdir Azərbaycan da iqtisadi diversifikasiya siyasətinin aparıldığını vurğulayan K.Yankauskas qeyd edib ki, Aİ Azərbaycanda təhsilin bütün pillələri üzrə layihələr həyata keçirir.

Danışıqlar hansı punktlar üzrə həyata keçirilir? Tərəflərin bir-birlərindən istəkləri nədir?

"Yeni Müsavat"a danışan siyasi ekspert **Yeganə Hacıyeva** söyləyib ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycanın münasibətləri müstəqilliyimizin ilk illərindən başlayıb:

"Artıq bu ikili münasibətlərdə 3-cü on illiyi yekunlaşdırmaq üzrəyik. Avropa İttifaqının Azərbaycana qarşı münasibəti iki istiqamət üzrədir - regional və global səviyyədə. Bu münasibətlər bütün spektorları əhatə edir. Avropa İttifaqının Azərbaycandan gözləntilərinə gəlinə isə ilk növbədə qeyd edim ki, Cənubi Qafqaz bu ittifaq üçün strateji keçid regionudur. Şərqdən qərbə, cənubdan şimala gedən nəqliyyat kommunikasiyaları Cənubi Qafqazda birləşir. Bu regionun dəniz və quru nəqliyyat xəttinə malik olan tek bir ölkəsi isə Azərbaycandır. Yuxarıda qeyd etdiyim kommunikasiyaların kəşşməsi Azərbaycanın ərazisinə düşür. Avropa İttifaqının Azərbaycandan gözləntiləri isə bütün istiqamətlər üzrə regional və global səviyyədədir. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycanın münasibətlərinin bünövrəsini iqtisadiyyat və təhlükəsizlik mövzuları təşkil edir. Siyasi mövzularda gəlinə isə bu, iqtisadiyyat və təhlükəsizlik mövzusunun idarə olunması üçün lazım gələn danışıqlardır. Avropa İttifaqının Azərbaycandan gözləntiləri də iqtisadiyyat və təhlükəsizlik mövzularının iki istiqamət üzrə inkişafına aiddir. Birincisi budur ki, iqtisadiyyat və təhlükəsizlik regional anlamda, ikincisi isə global mənada inkişaf etsin. Məsələ burasındadır ki, Avropa İttifaqı üçün Cənubi Qafqaz, Mərkəzi Asiyadan gələn neqativ, qeyri-qanuni çaralarla təmizləyən bir regiondur. Söhbət qara miqrasiya, çirkli pullar, narkotik mübadiləsi və digər bu kimi məsələlərdən də gedir. Avropa İttifaqı öz sərhədlərini mehaz Cənubi Qafqazda qorumaqda maraqlıdır, nəinki, real sərhədlərində. Bütün bunlar təhlükəsizlik məsələsinə aiddir".

"Aİ ilə müzakirə edilən sazişdəki 30 bəndin 26-sı razılaşdırılıb"

Ekspert: "Yeni sazişin yalnız iki bəndi razılaşdırılmayıb ki, onlar da əsasən ticarət və təhlükəsizliklə bağlıdır"

Yeganə Hacıyeva

Ekspert bildirib ki, Avropa İttifaqı üçün Azərbaycanın əhəmiyyəti olduqca böyükdür: "Avropa İttifaqı Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyi ilə bağlı hansısa birbaşa təsir və mexanizmə malik deyil. Məsələn, istər Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, istərsə də buradakı digər konfliktlərlə bağlı Avropa İttifaqı birbaşa məşğul ola bilmir. Bu xüsusda Avropa İttifaqının məsuliyyəti də yoxdur və onlar uzun illər qeyd etdiyimiz məsuliyyətdə maraqlı da olmayıblar. Avropa İttifaqı Cənubi Qafqazda özünün arzuladığı şəraitin yaranmasında istəklilərlə, lakin məsuliyyəti bölüşmək istəməyib. Bu gün üçün isə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında müzakirə edilən məsələlərdən biri bu məsuliyyətin bölünməsi faktorudur. Məsələ ondadır ki, Avropa İttifaqı Cənubi Qafqazda konkret desək Ermənistanı təsir edə biləcək siyasi rıçaqlara malikdir. Avropa İttifaqı əlində olan

diplomatik rıçaqlardan istifadə edərək, Ermənistanı Dağlıq Qarabağ konfliktində konstruktiv məcraya yönəldə bilər. İndiyə qədər Avropa İttifaqının bu ələtlərdən istifadəsinin şahidi olmamışıq. Azərbaycan isə maraqlarının qorunması üçün tərəflərləndirən bu kimi məsələlərdə də istifadəsində israrlıdır".

Yeganə Hacıyeva üzərində danışıqlar gedən saziş barəsində də danışdı:

"Bu saziş 30-a yaxın bənddən ibarətdir. Mütləq çoxluq, yeni 26-dək bənd razılaşdırılıb. Razılaşdırılmayan məqamlar isə ticarət və yene də təhlükəsizlik mövzularıdır. Azərbaycan, Avropa İttifaqı üçün Ümumdünya Ticarət Təşkilatının üzvü olmayan bir ölkədir. Avropa İttifaqı öz təcrübəsində ilk dəfədir ki, belə bir ölkə ilə ticarət münasibətlərinin qurulması mexanizmlərini işləyir. Bura ticarətdə malların standartlarının, prosedür

və qaydaların yaxınlaşması, ticarətin aparılması mexanizmlərinin işlənməsi daxildir. Məsələ budur ki, enerji sahəsini çıxarsaq, Azərbaycan limitli istehsal qabiliyyətinə malik bir ölkədir. Tam razılaşdırılmayan ikinci məqam isə təhlükəsizlik mövzusuudur. Azərbaycan, Avropa İttifaqının regionda sülhün bərpası baxımından iştirakında maraqlıdır. Məsələn, Avropa İttifaqı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Avropa İttifaqı maraqlıdır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinə maraqlıdır. Bu, sənədlərdə də öz əksini tapan məqamdır. Son illərdə təhlükəsizlik analitikləri, Cənubi Qafqazda sülhün dayanıqlı inkişafına, bütün sahələrdə yeniliklərin olmasına əsas hədəni Dağlıq Qarabağ münaqişəsində görürlər. Dağlıq Qarabağ işğal edilmiş zona olaraq, beynəlxalq terrorizm ocaqlarından birinə çevrilməkdədir. Bir ay bundan öncə britaniyalı jurnalistin Dağlıq Qarabağdan hazırladığı reportajlardan məlum oldu ki, orada hansı proseslər gedir. Məlum oldu ki, Dağlıq Qarabağdan şərqdən və yaxın şərqdən Avropaya uzanan cinayətkar şəbəkə hansı formada istifadə edir. Bura insan alveri, silah alveri və digər qeyri-qanuni işlər daxildir. Azərbaycan və Avropa İttifaqı bu ocağın söndürülməsində maraqlıdır. Azərbaycan bu problemin də həlli üçün beynəlxalq hüquqa əməl edilərək, ərazisinin bərpasını istəyir. Tək yol da elə budur. Bunu Avropa İttifaqı da başa düşür".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Qubad İbadoglu

Samir Əliyev

"Artan xərcləri maliyyələşdirmək üçün büdcədə vəsait var"

Ekspertlər hesab edirlər ki, prezidentin son fərmanlarından sonra büdcə dəyişikliyinə ehtiyac olmayacaq. Son həftələr ərzində ölkə prezidenti tərəfindən əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində çoxsaylı və geniş əhatəli fərmanlar imzalanıb. Bu fərmanların icrası üçün lazım olacaq vəsaitlərin dövlət büdcəsindən təmin olunması nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, rəsmi məlumatlara görə, sosial müavinət və təqaüdlərin artırılmasına bu il 300 milyon, növbəti ildən 400 milyon manat vəsait tələb olunacaq. Minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı dövlət büdcəsindən illik 400 milyon manat, 2019-cu il üzrə isə (10 ay ərzində) 335 milyon manata qədər əlavə vəsait yönəldiləcək.

Prezidentin problemlə kreditlər məsələsinin həlli ilə bağlı imzaladığı fərmanın büdcəyə 670 milyon manata başa gələcəyi bildirilir. Bu qədər vəsaitin ödənməsi necə təmin ediləcək? Dövlət büdcəsinə yenedən baxılması mümkündürmü?

İqtisadçı-alim, ADR Hərəkatının rəhbəri Qubad İbadoglu hesab edir ki, artan xərcləri maliyyələşdirmək üçün büdcədə vəsait var və ona dəyişiklik olunmasına ehtiyac yaranmayacaq: "2019-cu ilin dövlət büdcəsində bu xərcləri qarşılamaq üçün kifayət qədər bölünməmiş və təsnifatı verilməyən vəsait mənbələri mövcuddur. Məsələn, "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanının 1.14.3.3-cü maddəsində "Sosial-iqtisadi islahatlar və digər tədbirlər üzrə xərclər" adı altında 1 milyard 373 milyon 315 min 823 manat nəzərdə tutulub. Bu məbləğin 935 milyon manatı islahatlarla bağlı xərclərdir. Bundan əlavə, büdcədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu adı ilə 300 milyon manat, büdcənin ehtiyat fondu adı ilə 100 milyon manat vəsait var.

Ehtiyat fondu dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmayan xərclər, habelə dövlət və yerli əhəmiyyətli tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün yaradılmış maliyyə mənbələridir".

İqtisadçı-ekspert Samir Əliyev bildirib ki, prezident fərmanlarında nəzərdə tutulan bütün xərclərin qarşılanması üçün yeganə mənbə dövlət büdcəsidir: "Büdcədə bir sıra əlavə xərc maddələri var ki, hökumət onların istiqamətini dəyişdirərək manevr edə bilər. Bəzən belə maddələr üzrə 1 milyard manatdan yuxarı vəsait nəzərdə tutulur. Düzdür, bu ilin ortasında da hökumətin büdcəyə yenedən baxacağına istisna etməyirəm - ən azı son illərin təcrübəsi var ortada. Lakin bu ehtimalı yüksək də qiymətləndirmirəm. Yeni qəbul olunmuş büdcə qaydasına görə, cari ilin büdcə xərcləri keçən ildəki xərclərdən cəmi 3 faiz yüksək ola bilər. Bu qaydaya istinad etsək, büdcədə dəyişiklik olunmayacağına söyləmək olar. Amma onu da nəzərə alaq ki, "Büdcə sistemi haqqında" qanuna əsasən prezidentin həmin qaydanın tətbiqini dayandırmaya səlahiyyəti var".

Ekspertin fikrincə, hökumət artan xərcləri qarşılamaq üçün bir sıra xərc maddələrində müəyyən dəyişikliklər etməyə üstünlük verəcək.

İqtisadçı-ekspert Rövşən Ağayev hesab edir ki, hökumət bu il dövlət büdcəsinə dəyişiklik etməyəcək. Onun sözlərinə görə, qanunvericiliyə edilən dəyişiklikdən sonra büdcə xərclərinin artırılmasına limit qoyulub (3 faizdən çox artırılma bilməyəcək): "Ümumilikdə büdcədə ciddi dəyişiklik ediləcək. Hökumət həmin vəsaitin bir hissəsini investisiya xərclərindən, bir hissəsini isə əsas bölmələrə aid edilməyən və sair xərclər bölməsindən götürə bilər. Burada 1,2 milyard manata yaxın vəsait var. Bu, böyük vəsaitdir. Büdcədə bir neçə xərc maddəsi var, ayrı-ayrı bölmələrdə "və sair" adı altında xərclər nəzərdə tutulur, ancaq onların təyinatı açıqlanmır. Bunları nümunə kimi deyirəm. Mənə elə gəlir ki, hökumətin büdcədə manevr etmək imkanı var və bu imkandan yararlanacaq".

Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi-şöbə müdiri Natiq Əmirovun AzTV-nin "Günün nəbzi" programında dediyinə görə, bütün fərmanların yaratdığı xərclər büdcədə əvvəlcədən nəzərdə tutulub: "Prezident ilin əvvəlindən bir çox sosial xarakterli fərman və sərəncam imzalayıb. Bəzilərinə belə fikirlər olur ki, bu, 3-5 gündə yaranıb. Bu, belə deyil".

Onun sözlərinə görə, dövlət büdcəsində bu vəsait keçən il nəzərdə tutulub: "2019-cu ilin büdcəsi 2018-ci ildə təsdiqlənib. Keçən il təsdiqlənən büdcədə bu sosial paket və onları maliyyələşdirilməsi artıq nəzərə alınmışdı. Əks halda, 2019-cu ildə ortaya çıxan fikri bu həcmdə maliyyələşdirmək mümkünsüz olardı. Bu fikirlər keçən ilin əvvəlində, ortasında ortaya çıxan fikirlərdir və büdcədə təsbit olunmuş addımlardır. Bu, Prezident tərəfindən bu il müxtəlif sərəncamlarla həyata keçirilir".

□ Dünya SAKIT,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda yüz minlərlə insanın gözlədiyi qərar verildi. Prezident İlham Əliyev fiziki şəxslərin problemləri kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında fərman imzaladı. Azərbaycan cəmiyyəti, ekspertlər, sadə insanlar bu fərmanı alqışlayırlar. Bəs müxalifət partiyalarının fərmana münasibəti necədir?

AĞ Paryiyanın sədri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"da öncə prezidentin son dönəmlər ard-arda əhalinin sosial problemlərinin həlli istiqamətində atdığı addımları yada saldı: "Ümumilikdə AĞ Partiya bu addımları müsbət qiymətləndirir. İstənilən halda əhalinin problemlərinin qismən də olsa həll edilməsi və ya buna cəhd edilməsi təqdir olunması haldır. Konkret olaraq, dollar kreditlərinin həlli ilə əlaqədar verilmiş son sərəncama münasibətimiz də təbii ki, müsbətdir. Bu sərəncam əhalinin böyük hissəsinin bu sahədəki problemlərini qismən də olsa, həll edəcək. 4 ilə yaxındır insanlar devalvasiyanın törətdiyi fəsadların əziyyətini çəkirdilər. Bu illər ərzində bir çoxları iş yerlərini itirdilər, evlərini, maşınlarını satdılar, bəzələrinin ailələri dağıldı, hətta bəzi insanların intihar belə etdi. Bu qərar zamanında verilsəydi, daha da gözəl olardı. Ancaq yenə təqdirəlayiqdir. İqtisadi sahədə köklü və əsaslı islahatlar aparılmalı, insanların rifah halının yaxşılaşdırılmasına yönəlik qərarlar verilməlidir. Məşhur deyimdə olduğu kimi "İnsanlara balıq vermə, balıq

Müxalifət dollar kreditləri barədə qərarı alqışladı və...

Partiya sədrleri belə vəziyyətin bir daha yaranmaması üçün təklif verdilər

Pənah Hüseyn

Tural Abbaslı

Sülhəddin Əkbər

tutmağı öyrət" prinsipinin tərəfdarıyıq. Ümumilikdə iqtisadiyyat dirçəldilməlidir".

T.Abbaslı qeyd etdi ki, şəxsən özünün heç bir banka nə dollar, nə də manatla kredit borcu yoxdur, heç zaman da olmayıb: "Mən ümumiyyətlə, kredit götürülməsi məsələsinə fərqli baxıram. Odur ki, deyə bilərəm ki, bu günə qədər kredit götürməmişəm. Dinimizin bu sahədə gözəl düsturu var: "Var-dövlət istəsən qənaət yetər". İnsanlarımız israf məsələsinə diqqətli yanaşsalar, həyatları daha da rahatlaşa deyə düşünürəm".

Azad Demokratlar Partiyasının sədri Sülhəddin Əkbər bildirdi ki, istənilən halda gec də olsa atılan bu addımlar əhalinin qismən də olsa maliyyə iqtisadi çətinliklərini yüngülləşdirəcək: "Bu addım həm də bankları xilas etməyə nail olmaq istiqamətində atılmış addımdır. Hələ 2015-ci ilin 21 fevralında manatın ilk devalvasiyası olanda Azad Demokratlar Partiyasını bir bəyanatı olmuşdu. Bəyanatda təkliflər paketi irəli sürülürdü. Bəyanatda biz qeyd etmişdik ki, başlanan maliyyə-iqtisadi böhranın bir müddət sonra sosial iqtisadi, sosial-siyasi nəticələri ola-

caq. Ona görə də hökumətə çağırış etmişdik ki, irəli sürdüyümüz təkliflər nəzərə alın. Amma təəssüf ki, təkliflərimizə baxılmadı. Bunun ardınca ikinci devalvasiya gəldi, maliyyə iqtisadi böhranın sosial-iqtisadi nəticələri üzə çıxdı və nəhayət, ötən ilin sonlarından başlayaraq sosial-siyasi nəticələr, etirazlar meydana gəldi. İndi hökumət atdığı addımlarla göstərir ki, onlar sosial problemləri görmüşlər və bilmişlər. Ona görə də yaxşı olardı ki, indi atılan addımlar xeyli əvvəldən atılırdı. Bu gün atılan addımlar belə demək mümkün-

sə, məcburi addımlardır. Atılan sosial yönümlü addımlar zəruri sosial tələbləri təcili ödəmək, sosial təcili yardım xarakteri daşıyır".

S.Əkbər də nə özünün, nə də ailə üzvlərinin kredit borcu olmadığını dedi: "Mən həmişə kreditdən uzaq durmağa çalışmışam və bütün ətrafıma da eyni fikri söyləmişəm. Təəssüf ki, çoxları eşitmədi və ağır vəziyyətə düşdülər. Yaxın qohumlarım içərisində bu problemlə üzləşənlər var".

Azərbaycan Xalq Partiyasının sədri Pənah Hüseyn hesab edir ki, bu fərman bir çox insanların problemlərini həll edəcək: "Amma mən həm də o fikirdəyəm ki, dollar kreditləri problemi yalnız dövlət büdcəsi hesabına həll edilməməlidir. Bankların kimlərə məxsus olduğu məlumdur və yaranmış problemli vəziyyət əslində həmin bankların özlərinin fəaliyyətinin, maliyyə-bank sisteminin yarıtmaz şəkildə olmasının, son dərəcə yüksək faizlər tət-

biq etməsinin nəticəsi idi. Ona görə də dollar kreditləri probleminin həlli həm də həmin bankların üzərinə qoyulmalıdır, bu yük təkəcə dövlət büdcəsinin üzərinə yox, faktiki sələmçiliklə məşğul olan bankların üzərinə qoyulmalı idi. Amma bir daha təkrar edirəm ki, hər bir halda dollar kreditləri problemi ilə bağlı atılan addım çoxsaylı insanın gözlədiyi addım idi və problemlərinin həlli üçün imkan yaradır. Azərbaycanda bank sistemindəki problemlər bir-dəfəlik həll edilməlidir ki, arzuolunmayan problemlər də meydana gəlməsin".

P.Hüseyn şəxsən özünün və ailəsindən kiminsə kredit borcu yoxdur: "Bizə heç kredit verən də yox idi ki, kredit də götürək. Bir dəfə bir neçə banka müraciət etmişəm kredit verməkdən imtina etdilər. Oğlum mətbuatda işləyirdi, onun adına götürmək istədik, yenə də kredit verilmədi".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Əyalətlərdə müxalifət nə edir - təşkilat rəhbərləri danışır

Demokratik düşərgənin ciddi böhran keçirməsi yerli təşkilatlardan da yan keçməyib

Hər bir ölkənin müxalifətinin fəaliyyəti təkəcə mərkəzlə məhdudlaşmır. Əyalətlərdəki yerli şöbələrin aktiv olması mərkəzin güclü olması anlamına gəlir. Azərbaycanda da eyni durumdur. Vaxtı ilə bölgələrdə siyasi partiyaların güclü olması həmin partiyaların ölkə üzrə müxalif düşərgədə ön sıralarında qərarlaşmasına səbəb olurdu. Son zamanlarda isə ümumən demokratik düşərgənin ciddi böhran keçirməsi yerli təşkilatlardan da yan keçmədi.

Bir sıra partiyaların əyalətlərdəki təşkilat sədrleri ilə əlaqə saxladıq və onların fəaliyyəti, digər müxalif qurumlarla əlaqələrinin olub-olmaması, eləcə də iclaslar keçirib-keçirməmələri ilə maraqlandıq.

KXCP-nin Gədəbəy rayon təşkilatının sədri Ceyhun Səfərov partiyaların hər birinə əməkdaşlıq təklifi etdiklərini bildirdi: "Partiyalarla birlikdə mübarizə aparmaq metodlarını müzakirə edirik. Amma təəssüf ki, Müsavat və buradakı digər partiyalar dəyirmi masa ətrafında əyləşməyə söz verirlər, amma nəyisə müzakirə etmək üçün dəvət göndərəndə gəlmirlər. Bununla belə, Gədəbəydə Azərbaycan Xalq Hərəkatını təsis etdik. Müsavatı hərəkata də-

vət etsək də gəlmədilər. Bütövlükdə durum müxalifət partiyalarında çox acınacaqlıdır. Mövcud durumu aradan qaldırmaq üçün KXCP burada öz addımlarını imkanı daxilində atır. Xüsusilə gənclərin, ziyalıların partiyaya cəlb olunması istiqamətində işlər görürük. Əslində partiyaya gələnlər çox olur. Sadəcə onların bəzilərinə maddi məbləğlər təklif edirlər, torpaq verirlər, onlar da partiyadan uzaqlaşır. İstənilən halda ətrafımız genişdir. Sadəcə mübarizəmiz zəifdir. Yəni mövcud durumu insanların üzərinə yıxmaq olmaz. Bəzi insanların problemləri olur, icra strukturları ilə həll etməyə çalışırıq. Məhkəmələrdə olan problemləri də imkan daxilində yoluna qoymağa çalışırıq. Əhali artıq mey-

dan istəyir, kabinetlərdə verilən boş-boş bəyanatlardan beziblər".

Ümid Partiyasının Bərdə rayon təşkilatının sədri Natiq Səfərov fəaliyyətlərinə imkan verilmədiyindən şikayətləndi: "Rayonda müxalifətdən olan bütün insanlarla əlaqələrimiz var. Onu deyim ki, burada hərəkət etməyimizə imkan verilmir. Həddindən artıq təzyiq olur, tədbir-

lər keçirməyimizə imkan verilmir. Onsuzda ofisimiz yoxdur. Bunun olmasına zəif imkan verilmir. Adıca, çayxanada oturub söhbətlər edirsən, müzakirələr aparırsan, Məclisin iclasını keçirmək istəyirsən, o qurum qalmır ki, çağırmasın. Müxalifətə bu qədər təzyiq olmaz. Bütün dünyada qəbul olunub ki, müxalifət dövlətin güzgüsüdür. Təəssüflər olsun ki, biz-

də belə deyil. Bütün ailəmizi sorğu-sual edirlər, harada işlədiyimizi öyrənirlər, belə yollarla təzyiqlər edirlər. Tədbirlər keçirə bilməsək də, ayaqüstü görüşlərimiz, müzakirələrimiz çox olur".

VHP-nin Naxçıvan Muxtar Respublikasının təşkilat sədri Abdulla Abdullayev bunları dedi: "Rəsmi qaydada olmasa da, problemlərimiz çoxdur. Bir

qərarımız belə yoxdur ki, rəsmi qaydada müxalif qurumları görüşlərə dəvət edək, görüşlər keçirək. Amma qeyri-rəsmi görüşlərimiz olur, çay süfrəsi arxasında müzakirələr aparırıq. Tarixi günlərdə bir yerə toplaşırıq. Tərifə layiq fəaliyyətimiz olmasa da, çalışırıq ki, ayaqda qalaq, hər kəs xatırlasın ki, Azərbaycanda da müxaliflər var. Burada Müsavat, AXCP, Ümid Partiyaları da fəaliyyət göstərir. Onlarla tez-tez görüşürük, münasibətlərimiz normaldır".

AMİP-in Quba rayon təşkilatının sədri Həsən Həsənov iclaslar keçirə bilmədiklərini söylədi: "Heç bir iclaslar keçirilmir. Müxalifətin durumu yaxşı deyil. Əhalinin maddi durumu, iqtisadi vəziyyəti ağır olduğuna görə hər kəs ancaq çörəkpulu qazanmaqla məşğuldur. Siyasi baxımdan siyasi partiyaların vəziyyəti xoşagəlməz deyil. Düzdür, arada görüşüb məsləhətlər aparırıq. Amma bu da iclasların keçirilməsi deyil. Söz olaraq nələrisə deyirik. Əlimizdə imkanlar yoxdur ki, nələrisə həyata keçirək".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

ATƏT-in fəaliyyətdə olan yeni sədri, Slovakiyanın xarici işlər naziri Miroslav Layçak martın 5-də Bakıya səfərə gələcək. Diqqət mərkəzində olan məsələlərdən biri də Dağlıq Qarabağ problemi olacaq. ATƏT sədri artıq İrəvanda olub.

Qeyd edək ki, indiyədək təşkilatda dəfələrlə sədr dəyişikliyi olub. Ancaq bu dəyişikliklər konfliktin həllində müsbət dönüşə gətirməyib. Əsas səbəb də ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri olan üç dövlətin - Rusiya, ABŞ və Fransanın Ermənistanı indiyədək işğalçı ölkə kimi yanaşmaması, BMT Təhlükəsizlik Şurasının (TŞ) Dağlıq Qarabağa dair 4 məlum qətnamələrini qulaqardı edərək, İrəvanı sülhə vadar edən sanksiyalar tətbiq etməməsidir. Başqa sözlə, təcavüzkarla təcavüzə məruz qalan tərəflərə eyni gözlə baxmaq siya-

səti münaqişəni uzadan əsas faktor olaraq qalır.

Səfərəncəsi ATƏT sədri deyib ki, Bakıda sülh prosesini, Minsk Qrupu həmsədrlərinin fəaliyyətini müzakirə etmək fikrindədir. "Mən Ukraynada, Moldovada, Gürcüstanda münəqişə bölgələrdə olmuşam. Bu münəqişələrdən daha çox zərər çəkmiş insanların bizim bütün beynəlxalq fəaliyyətlərimizin mərkəzində olmasına çalışıram", - deyərək qeyd edib.

Konkret olaraq, Qarabağ ixtilafına gəlincə, diplomat onu "həlli çətin məsələ" adlandırır: "Regionda sabitlik,

"Ermənistan Dağlıq Qarabağı və ətrafındakı 7 rayonu azad etməlidir" - İtaliyalı senator

"İyirmi ildən çoxdur ki, Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunu və ətraf yeddi rayonu hərbi işğal altında saxlayır". Bunu İtaliya-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq Qrupunun sədri, hakim "5 Ulduz Hərəkatı" Partiyasının üzvü, senator Stefano Luçidi bildirib ("Report").

O vurğulayıb ki, Ermənistan Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini işğal edib: "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən danışanda 1993-cü ildə qəbul olunmuş BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılmasını tələb edən dörd qətnaməsi - 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrini xatırlamaq vacibdir. Bu qətnamələr hələ də yerinə yetirilməyib. Həmçinin Avropa Parlamentinin 23 oktyabr 2013-cü il tarixli qətnaməsini xatırlamaq lazımdır. Bu qətnamədə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tətbiqi yolu ilə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli dəstəklənir".

Tehrandan verilən Qarabağ mesajı - İrəvanın riyakar ritorikası

Erməni baş nazirin İran səfərindən çıxan əsas sual; **politoloq**: "Nikol Paşinyan öz sələfi kimi saxtakarlıqla, riyakarlıqla məşğuldur..."

hərtərəfli dialoq, toplumun bu məsələdə irəli getməyə hazır olması kimi şərtlərə bağlıdır. Təcrübə məhz daxili proseslərin daha yüksək ehtimalla gerçək, davamlı sülhə və sabitliyə gətirib çıxara biləcəyini göstərir. Son vaxtlar müəyyən irəliləyişlər gözə deyir, bu məsələdə ehtiyatlı nikbinliyə köklənmişik. Təmas xətti və dövlət sərhədi boyu zorakılıq qurbanlarının sayı azalıb. Yerəvanla Bakı arasında ali səviyyədə dialoqun intensivləşdiyini görürük. Bütün bunların nəticəsi də ATƏT məkanında sabitliyin artmasıdır. Bizim sədrliyimiz Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar yolu ilə, dinc və davamlı əsasda həllini dəstəkləmək xəttinə sadıqdır. Biz Minsk prosesinə inanır və müvəffəqiyyət üçün zəruri dəstəyi bundan sonra da göstərəcəyik".

ATƏT-in yeni sədri Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Paris görüşünü müsbət dəyərləndirdiyini də deyib. "Əhalini sülhə hazırlamaq üçün konkret tədbirlərin zəruriliyini başa düşmələri bizim dəstəyimizə layıqdır" - təşkilat rəhbəri əlavə edib.

Lakin bir daha vurğulamaq zərurəti var ki, vasitəçi dövlətlər konfliktin həllinə ədalətli yanaşmadıqca, beynəlxalq hüququn təməl prinsiplərini, BMT TŞ-nin Qarabağa dair 4 qətnaməsini əsas götürməyincə, ən nəhayət, "ikili standart" siyasətindən əl çəkməyincə, ATƏT sədrlərinin də əlindən bir şey gəlməyəcək və problemin dinc nizamlanması olcaq qalacaq.

Söhbət ilk növbədə Rusiyadan gedir. O Rusiya ki, on illərdir Dağlıq Qarabağ məsələsinə hər şeydən öncə regionda möhkəmlənmək, Azərbaycan və Ermənistanı öz orbitində saxlamaq rıçağı kimi baxır. Eləcə də postsovet məkanında digər etnik-ərazi konfliktlərinə Moskva eyni prizmadan baxır. Bu üzəndən bölgə uğrunda Qərb-Rusiya rəqabəti də konfliktin çözümünə mane olan mühüm faktor kimi qalmaqdadır.

Sözsüz ki, belə vəziyyətdən işğalçı Ermənistan atəşkəs rejimini uzatmaq üçün istifadə edir - o ümidlə ki, nə vaxtsa Dağlıq Qarabağın işğalını rəsmiləşdirə biləcək. Bu da qeyri-mümkündür. Mümkün olsaydı, 30 ildə olardı. Atəşkəs rejiminin, blokada şəraitinin uzanması isə Ermənistanın vəziyyətini ilbəlilə ağırlaşdırır.

"Ararat" idman-sağlamlıq kompleksində erməni icması qarşısındakı çıxışı zamanı yə-nə "mən Dağlıq Qarabağın əvəzinə danışıq bilmərəm, Bakı birbaşa Qarabağ ermənilərlə danışıqlar aparmalıdır" deyib.

Səhərlərində erməni icması qarşısındakı çıxışı zamanı yə-nə "mən Dağlıq Qarabağın əvəzinə danışıq bilmərəm, Bakı birbaşa Qarabağ ermənilərlə danışıqlar aparmalıdır" deyib.

Səhərlərində erməni icması qarşısındakı çıxışı zamanı yə-nə "mən Dağlıq Qarabağın əvəzinə danışıq bilmərəm, Bakı birbaşa Qarabağ ermənilərlə danışıqlar aparmalıdır" deyib.

Q.Hüseynli vurğulayıb ki, Ermənistan Paşinyan dönmənin Sərkisyan və Köçəryan dönəmindən heç bir fərqi

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində istintaqı aparılan cinayət işi üzrə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Abbasov Fəxrəddin Fərman oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 281.2 (Dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) və 283.1-ci (Milli, irqi nifrət və düşmənçiliyin salınması, milli ləyaqətin alçaldılması) maddələrində nəzərdə tutulan cinayət əməllərini törətməkdə şübhəli bilinərək, bu əməllərə görə təqsirləndirilən şəxs kimi məsuliyyətə cəlb edilməsinə dair qərar qəbul edilib.

Bu barədə martın 1-də Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İctimai əlaqələr şöbəsi məlumat yayıb.

Məlumatda deyilir ki, Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsinin 14 iyul 2018-ci il tarixli qərarı ilə Abbasov Fəxrəddin Fərman oğlunun barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Abbasov Fəxrəddin Fərman oğlu Rusiya Federasiyasında müvəqqəti yaşamaq hüququ müddətinin bitməsi ilə əlaqədar Moskva vilayəti Lyuberetsk şəhər məhkəməsinin deportasiya haqqında qərarı icra olunarkən 28 fevral 2019-cu ildə Bakı şəhəri Beynəlxalq Hava Limanında Azərbaycan Respublikası hüquq mühafizə orqanları tərəfindən saxlanılmış və istintaqa cəlb edilib.

Hazırda Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Abbasov Fəxrəddin Fərman oğlunun Ermənistan Respublikasına səfərləri, özünün də bildirməsinə görə Ermənistan xüsu-

Ermənistan agentliyi olan separatçı Bakıda hava limanında qandallandı

6 ay öncə Rusiyada saxlanılan Fəxrəddin Abbasov Azərbaycana deportasiya edildi və istintaqa cəlb olundu

si xidmət orqanı əməkdaşı ilə apardığı görüş və əlaqələrinin mahiyyəti, Ermənistan Respublikasında keçirilən və kütləvi informasiya vasitələrində, sosial şəbəkələrdə yayımlanan tədbirlərə canlı yayımda qoşularaq Azərbaycan Respublikası və onun ərazi bütövlüyü əleyhinə etdiyi çağırışlar və digər əlaqəli məsələlərlə bağlı istintaq araşdırmaları davam etdirilir.

Xatırladaq ki, "Tolişi Sədo" qəzetinin keçmiş baş redaktoru Fəxrəddin Abbasov (özünü

mişdi. Lakin fevralın 28-dək onun Azərbaycana təhvil verilməsi reallaşmamışdı.

F.Abbasov separatçı Ələkrəm Hübətov tərəfindən 1993-cü ildə yaradılmış qondarma "Talış-Muğan Respublikası Milli Məclisinin sədri" təyin olunmuşdu. Ölkə ərazisinin bölünməsinə yönəlmiş separatçı fəaliyyətinin qarşısı alındıqdan sonra qaçib Rusiyaya sığınan F.Abbasov uzun müddət idi xaricdən Azərbaycan dövlətçiliyi əleyhinə mütəmadi təxribat xarakterli kəskin çıxışlar edirdi. O, ermənilərə məxsus KİV-də də Azərbaycana qarşı separatçı çıxışlar edib. F.Abbasovun Ermənistan xüsusidə xidmət orqanlarının agentliyi olduğu bildirilir.

Dəfələrlə İrəvanda tədbirlərə qatılan F.Abbasov Azərbaycanı, hakimiyyəti, müxalifəti, siyasi partiyaları, medianı ən müxtəlif "cinayətlər, repressiyalar, təqib"lərdə suçlayıb.

Onun beynəlxalq axtarışa verilməsi təşəbbüsü ilə

Azərbaycanın Baş Prokurorluğu çıxış etmişdi. 14 iyul 2018-ci ildə onun haqqında cinayət işi açılmış və barəsində həbs qərarı verilmişdi. O, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 281.2-ci (Dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar, hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsinə, zorla saxlanılmasına və ya Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası quruluşunun zorla dəyişdirilməsinə və ya ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn açıq çağırışlar etmə, habelə bu cür məzmunlu materialları yayma) və 283.1-ci (Milli, irqi, sosial və ya dini nifrət və düşmənçiliyin salınmasına, milli ləyaqətin alçaldılmasına, habelə milli, irqi və ya dini mənsubiyyətindən asılı olaraq vətəndaşların hüquqlarının məhdudlaşdırılmasına və ya üstünlüklərinin müəyyən edilməsinə yönələn hərəkətlər, aşkar surətdə, o cümlədən kütləvi informasiya vasitələrindən istifadə olunmaqla törədildikdə) maddələri ilə ittiham edilir.

Rusiya ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı hüquqi yardım sənədi var. Bu sənəd əsasında uzun müddətdir hüquqi əməkdaşlıq edilir. Adətən ekstradisiya məsələləri uzun çəkmir. Praktika göstərir ki, təxminən bir-iki həftəyə həyata keçirilir. Lakin Fəxrəddin Abbasov məsələsinin 6 aya yaxın ləngiməsi belə rəylər yaradırdı ki, burada siyasi məqamlar var. Amma nəhayət, o, Azərbaycana deport edildi və həbs olundu...

F.Abbasovun Azərbaycana, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə qarşı çoxsaylı çıxışlarının, hərəkətlərinin, çağırışlarının olduğunu təsdiqləyən kifayət qədər sübutlar var. İstənilən şəxs facebook-da, müxtəlif internet resurslarında araşdırma verməklə də buna şahid ola bilər. Fəxrəddin Abbasov Azərbaycan Konstitusiyasını pozan çağırışlar, çıxışlar edib. Bunu edən istənilən vətəndaş qanun qarşısında cavab verməlidir. Azərbaycan vətəndaşına, bu ölkənin qanunlarına tabe olmalısın.

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanda zəif internet kabusu

Azərbaycanda son illər internetdə yaşanan problemlər düzəlmək bilmir. Sosial şəbəkələrdən də görmək olur ki, əksər internet istifadəçiləri sürətin zəif olmasından, qiymətlərin bahalıqından şikayətlənirlər. Özel provayderlərin belə satdıqları internet, müştərinin ödədiyi vəsaitə uyğun sürətdə deyil.

İstifadəçi hüquqları kobud şəkildə pozulur. Ayın əvvəlindən tarife uyğun olaraq istifadəçidən ödəniş tələb edən provayderlər, istifadəçini tarifdə qeyd olunan sürətə uyğun internetlə təmin edə bilmir. Gün ərzində internetin kəsilməsi, sürətin zəifləməsi isə tarifi bitmə tarixinə təsir etmir. Misal üçün 30 günlük limitsiz internet tarifi sonuncu gün provayder tərəfindən dayandırılır. İstifadəçidən yenidən internet almaq üçün təkrar ödəniş etmək tələb olunur. Ancaq sürətdə problem yenə də qalır.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a da çoxsaylı şikayətlər gəldiyi üçün məsələni araşdırmaq qərarına gəldik. İlk olaraq qeyd edək ki, ölkəyə internetin 80 faizini "Delta-Telekom", 20 faizini isə "Azertelekom" verir. Mütəxəssislər

Əksər internet istifadəçiləri sürətin zəif olmasından, qiymətlərin bahalıqından şikayətlənirlər...

bildirirlər ki, əslində "Delta-Telekom"un paylayıcı nöqtəsi bir deyil, iki olmalıdır. Onlar şəhərin müxtəlif yerlərində quraşdırılmalı və bir-biri ilə əlaqələndirilməlidir. Lakin hələ də belə bir sistem mövcud deyil. Ona görə də hansısa qəza baş verən zaman ya internet birdəfəlik kəsilir, ya da sürəti aşağı düşür.

Internet provayderlərindən birində çalışan, lakin adının çəkilməsini istəməyən şəxsəndə aldığımız məlumat

görə, son zamanlar ölkədə internet probleminin yaşanmasının səbəbi "Bakinternet" in həddindən artıq yüklənməsidir. Mənbə bildirir ki, özəl şirkətlərin xidməti məhdudlaşdırılır. Səbəb isə "Bakinternet" in daha çox qazanc əldə etməsidir: "Lakin qurğular köhnə olduğu üçün yüklənməni qaldırmaq çətinləşir. Bunun üçün də internetdə problemlər yaşanır. Problemi aradan qaldırmaq üçün qurğular yenilənməlidir".

Məlumatlı mənbə qeyd edib ki, hazırda ölkədə internetin bu vəziyyətdə olmasının əsas səbəbkarı Bakı Telefon Rabitəsi İstehsalat Birliyinin (BTRİB) və "Azertelekom" dur. "Ölkədə real vəziyyət bundan ibarətdir ki, Neqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiya Nazirliyi də konkret olaraq digər provayderlərə ögey münasibət sərgiləyir. Yeni nazirlik əsasən yuxarıda adlarını çəkdiyimiz BTRİB və "Azertelekom"u himayəsi altına alıb və onların monopolist fəaliyyətinə göz yumur. Məsələ budur ki, internetin konkret alınma miqdarı var. Əgər hansısa müəssisəyə və ya abonentə 1 meqabit internet çəkilmədirsə, bu gün qeyd etdiyimiz sürət iki nəfər üçün nəzərdə tutulur. Düşünürük ki, iki nəfərə 1 meqabit verək, biri işlətməyəndə, digəri işlədəcək. Ona görə də xüsusilə, axşam saatlarında insanlar internetin sürətinin aşağı olmasından şikayətlənirlər. Özel provayderlər ona görə yaxşı işləmirlər ki, ha-

mısı sıxışdırılır və lazımcıncə vəsaitləri yoxdur. Özel provayder bu gün bilmir ki, sabah başına nə gələcək. Qeyd etdiyimiz səbəbdən də əksər provayder şirkətlər əlavə yatırımlar edib, texnologiyalarını yeniləmişlər. Eyni zamanda müştəri də tapmaqda çətinlik çəkirlər. Neqliyyat, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi də işi lazımcıncə qura bilmir. Əvvəla ona görə ki, yeni nazir gəldikdən sonra şəbəkədə fəaliyyət göstərən, işi bilən, illərin rabitəçiləri işdən kənarlaşdırıldı. Onların yerinə filoloqlar, hüquqşünaslar və digər bu kimi texniki sahəyə aidiyyəti olmayan işçilər gətirildi. Bu gün nazirlikdə elə insanlar işləyirlər ki, onların çoxunun internet şəbəkəsinin necə qurulmasından, nə olmasından xəbərləri yoxdur. Vəziyyət həm də bu səbəbdən belə acınacaqlıdır və ildən-ildə daha da gərginləşəcək. Çünki hansısa ciddi işlər görülmür, zamanın tələbləri ilə ayaqlaşdırılan yeniliklər edilmir. BTRİB,

"Azertelekom" interneti yuxarıda adlarını çəkdiyimiz "Delta-Telekom" və "Azertelekom"dan alır. Hansısa özel şirkətə vətəndaş müraciət edir ki, onu internetlə təmin etsin. Bu zaman şirkət "Delta-Telekom" və "Azertelekom"la müqavilə bağlayır ki, ona misal üçün 100 meqabit internet versin. Özel şirkət müraciət edənə internetlə təmin etmək üçün təbii ki, kabel qurmalıdır. Bu şəbəkəni isə BTRİB öz monopoliyasına alıb. İcazə vermir ki, şirkət kabel çəksin. İnterneti almağa o şərtlə icazə verir ki, kabeli özü çəksin. Əgər kabelin qiyməti 1 manatdırsa, 15 manat alırlar. Kabel çəkiləndən də sonra sən birbaşa "Delta-Telekom" a qoşula bilmərsən. Yenə də BTRİB deyir ki, qoşul bizə, biz özümüz interneti alıb, sənə sataq. Bu dəfə də 1 manata aldığı interneti şirkətə 3 manata satır. Ona görə də bu gün qiymətlər belə bahadır. Həmçinin BTRİB, istifadəçi sayı artsa da, "Delta-Telekom" dan əlavə internet almır. Əlində olanları bölükdür. Ona görə də internet ölkədə bu vəziyyətdədir".

□ **Əli RAİS, "Yeni Müsavat"**

Martın 31-də Ukraynada prezident seçkiləri keçiriləcək. Hazırda seçki kampaniyasının qızgın çağında olan Ukraynada eyni zamanda savaş təhlükəsi də qalır. Ukraynada hökumətə yaxın mənbələr seçkilər zamanı separatçı Donetsk və Luqansk rayonlarında yeni savaşın başlaya biləcəyini yazır.

Yeri gəlmişkən, ötən həftə Ukrayna prezidenti Pyotr Poroşenko bildirib ki, Rusiya Ukraynaya qarşı irimiqyaslı hücumu hazırlaşır. Poroşenko deyib ki, rəqibin indiki hərbi hazırlıqları müharibə təhlükəsinin real olduğunu göstərir. **Sitat:** "Hazırlıqlar Ukraynanın sərhədinə yaxın ərazilərdə - Smolensk, Voronej, Belqorod, Rostov vilayətlərində və Krimdə aparılır".

Rusiya Ukraynada öz hədəflərinə silahlı yolla çatmaq imkanından heç vaxt imtina etmədiyini qeyd edən Poroşenko bildirib ki, Rusiya qərb istiqamətində iki ümumqoşun ordusunu, ordu korpusu, tank ordusu, həmçinin Hərbi Hava Qüvvələri və Hava Hücumundan Müdafiə güclərini cəlb edir. Onun sözlərinə görə, Rusiya Donbas istiqamətində iki ordu korpusu gətirir.

Ukraynada seçkilər öncəsi və ya seçkilərdən sonra, yaz aylarında yeni müharibə ehtimalı yüksəkdirmi?

Mövzunu "Yeni Müsavat" a şərh edən **politoloq Şahin Cəfəri** bildirdi ki, indi hər şey seçkilərdən asılıdır: "Hazırda Ukraynadakı seçkilərlə əlaqədar Donbas

"Ukraynada yeni savaş gözlənilmir, amma.."

Şahin Cəfəri: "Düşünürəm ki, kim gəlsə gəlsin, Rusiyaya ciddi güzəştlər ediləcəyini, təslimçi mövqe sərgilənəcəyini gözləmək real deyil"

probleminin həlli üzrə danışıqlar prosesi faktiki olaraq, dayanıb. Rusiya artıq Poroşenko ilə masaya oturmaq istəmir və Ukraynada yeni prezidentin seçilməsini gözləyir. Moskva hesab edir ki, Poroşenko "müharibə partiyası"nın təmsilçisidir və digər siyasətçilərlə

nunun seçiləcəyini gözləyir. Əgər bu olarsa, o zaman Rusiya və Ukrayna münasibətlərinə yeni səhifə açıla bilər: "Bu, o demək deyil ki, Zelenski və Timoşenko Rusiyanın adamlarıdır. Sadəcə olaraq, Rusiya rəhbərliyi Poroşenkoyu rahat, məqbul partnyor hesab etmir və yeni prezidentin seçilməsindən sonra Ukrayna ilə münasibətlərdə yeni bir səhifə açmaq niyyətindədir".

Bu mənada ekspert seçki ərəfəsində savaşa olacağını gözləməyə də, müəyyən mənada hər şey Ukraynanın yeni prezidentinin kim olmasından asılı olacaq: "Bu mənada mən seçki ərəfəsində Moskvanın hərbi əməliyyatların bərpasında maraqlı olduğuna inanmıram. Bu, əslində Poroşenkoyun şansını artıran amil olar, əhali xarici təhlükə qarşısında istəmədən də olsa, mövcud dövlət başçısının et-

rafında cəmləşər. Seçkidən sonra proseslərin gedişi isə müəyyən qədər seçiləcək şəxs kimliyindən asılı olacaq. Yeni bir sima gəlsə, Rusiya onunla həvəslə masaya oturub, dil tapmağa çalışacaq. Dil tapmaq deyəndə problemin mümkün qədər Rusiyanın maraqlarının nəzərə alınması şərtlə həllinə nail olmağı nəzərdə tuturam. Poroşenko həm güzəştə mövqe tutur, həm də özünün diplomat kimi bacarığını işə salaraq, lazım gəldikdə Qərb dövlət başçıları və siyasətçiləri ilə yaxın münasibətlərindən Rusiyanın əleyhinə istifadə edə bilər. Məsələn, Avropada Rusiyaya qarşı sanksiyaların yumşaldılması barədə tələblər güclənəndə Poroşenko özünün Qərbdəki dostları ilə birlikdə müəyyən gedişlər düşünüb, həyata keçirir, nəticədə Avropadakı Rusiya lobbisinin mövqeləri zəifləyir. Ötən ilin no-

yabrında Kerç boğazında baş vermiş hadisəni buna misal kimi qeyd edə bilərəm. Poroşenkoyun əsas rəqibləri bu cür bacarığa, təcrübəyə və xarici əlaqələrə sahib deyil. Ona görə də Rusiya iki pis variantdan daha az pis olan - Poroşenko xaricindəki namizədlərə üstünlük verir".

Ancaq Şahin Cəfəri deyir ki, əgər Poroşenko qalib gəlsə, mövcud gərginlik davam edəcək: "Amma bununla yanaşı, mən düşünürəm ki, kim gəlsə gəlsin, Rusiyaya ciddi güzəştlər ediləcəyini, təslimçi mövqe sərgilənəcəyini gözləmək real deyil. Çünki belə bir siyasətinin Ukraynada ayaqda qala bilməsi mümkün deyil. Onu qısa müddətdə dəvirlər və heç bir güc strukturu da bu cür prezidenti müdafiə etməz. Ukraynada 2014-cü il inqilabından sonra yaranmış realıqları bilməyən, nəzərə almayan şəxs belə iqtidara gələ bilər, amma orada qala bilməz. Müharibə ehtimalına gəldikdə isə, mən bunun Rusiyanın maraqlarına zidd olduğunu düşünürəm. Çünki yeni müharibə yeni sanksiyalar, Qərb böhranının dərinləşməsi və beynəlxalq təcridin güclənməsi deməkdir. Şübhəsiz ki, Rusiya dövlətinin iqtidarında Ukraynaya yeni bir dərs vermək istəyən reaktivlər çevrələr var. Amma Qərbə münasibətlərin yaxşılaşmasına çalışan liberal dairələr də mövcuddur. Bu iki qrupun rəqabəti həm də Putindən sonrakı dövrdə hakimiyyəti ələ keçirmək uğrunda mübarizədir. Bu mübarizə 2024-cü il yaxınlaşdıqca güclənəcək və bu amilin Rusiyanın xarici siyasətinə də təsirləri olacaq".

□ **KƏNAN, "Yeni Müsavat"**

İŞİD üzərində qələbə elan edildi, ancaq..

Terror hələ bitməyib, çünki onu yaradan səbəblər qalır...

ABŞ prezidenti Donald Tramp bildirib ki, Suriyada "İslam dövləti" adlı terror qruplaşması tamamilə darmadağın edilib. Alyaskada hərbi qulluqçular qarşısındakı çıxışında o bildirib ki, Amerika ordusu İŞİD-in nəzarət etdiyi bütün əraziləri təmizləyib.

Xatırladaq ki, ABŞ xüsusi təyinatlıları və "Suriya Demokratik Qüvvələri" Suriyanın Deyr əz-Zor vilayətinin Bağuz, Meraşda və Əl-bukamal məntəqələri arasında 10 kilometrlik ərazidə Bağdadını mühasirəyə almışdı. Həmin vaxt ABŞ-in müdafiə və kəşfiyyat rəsmiləri Suriyada hələ də 1500-ə yaxın İŞİD yaraqlısının qaldığını, yaxın zamanlarda bölgənin tamamilə azad ediləcəyini bildirirdi.

İndi isə ABŞ prezidenti rəsmən İŞİD-in yox edildiyini bəyan edib. Əlbəttə, siyasi olaraq İŞİD-in İraq və Suriyada nəzarət etdiyi bütün ərazilərin azad edilməsi mümkün deyil. Lakin bu, İŞİD-in tamamilə yox edilməsi mənasına gəlmir. Çünki bütün terror təşkilatları kimi, İŞİD də gizli şəkildə də olsa, varlığını davam etdirir.

Yeri gəlmişkən, hazırda İŞİD-in İraq və Suriyadan başqa faktiki olaraq Yəmənə, Liviyaya, Misirdə (Sinay yarımadasında fəaliyyət göstərən "Beyt el-Makdis" qruplaşması), Nigeriyada (İŞİD-ə bəyət etmiş "Boko Haram" qruplaşması), həmçinin Əfqanıstanın şimalında İŞİD və ya ona bəyət etmiş silahlı terror qrupları mövcuddur.

Konkret olaraq İraq və Suriya ilə bağlı onu demək lazımdır ki, İŞİD ilk dəfə məhz burada meydana gəlib və daha sonra dövlət, yeni xilafət elan edib. Bu səbəbdən də dünya daha çox məhz Suriya və İraqdakı İŞİD varlığını müzakirə edir. Məsələ ondadır

ki, İŞİD-in İraq və Suriyada faktiki torpaqları qalmasa da, gizli şəkildə fəaliyyətini davam etdirir.

Məsələn, İraqda İŞİD demək olar ki, məhv edilib. Hazırda İraqın yalnız qərbində, Anbar vilayətində İŞİD-in kiçik qrupları qalmaqdadır. Ancaq son aylarda Kerkük və ətrafında da fəallaşan İŞİD terrorçuları əsasən gizli fəaliyyət göstərir, qəfil hücumlar həyata keçirirlər.

Onu da qeyd edək ki, İraq hökuməti 2017-ci ilin noyabrında İŞİD-in tamamilə məhv edildiyini bəyan edib. Ancaq buna baxmayaraq, terror təşkilatı Anbar əyaləti və ölkənin şimal rayonlarında, eləcə də Bağdadda gizli şəkildə fəaliyyətini davam etdirir. Terrorçular vaxtaşırı şəkildə əsasən hökumət qüvvələrinə qəfil hücumlar təşkil edirlər.

İŞİD-in İraqda hələ də qalmasının bir səbəbi İraq daxili Səddam Hüseyn tərəfdarları və gizli İŞİD-çilərin olmasıdır. Söz düşmüşkən, ötən il İraqın yeni hökumət kabinetində yer alan təhsil naziri Şeyma Hiyalinin iki qardaşı İŞİD üzvü olması faktı aşkarlandıqdan sonra istefa verməyə məcbur olub.

Oxşar formada İŞİD mövcudluğu Suriyada da qalır. Məsələ ondadır ki, İŞİD özündən əvvəlki digər qruplaşmalardan fərqli olaraq torpağa sahib olub, tutduğu ərazilərdə idarəçilik yaradıb. Daha əvvəl "əl-Qaide" və başqa qrupları bəyət etməyib, ya da edə bilməyib.

Xatırladaq ki, İŞİD 2004-cü ildə İraqın ABŞ ordusu tərəfindən işğalına qarşı mübarizə məqsədilə "Əl-Qaide"nin İraq qolu olaraq yaranıb və həmin vaxt Amerika ordusuna qarşı, eləcə də şie silahlı qruplara qarşı terror törədib. Bu dövrdə daha çox gizli fəaliyyət göstərmiş İŞİD nüvəti dəfə Suriyada 2011-ci ildə meydana olub və bu dəfə artıq fərqli xətt tutub, torpaqlar işğal edib və ələ keçirdiyi bölgələrdə öz qanunlarını, idarəçilik metodlarını ortaya qoyub.

2014-cü il yanvarın 3-də isə İŞİD-lə digər böyük müxalif qruplarla ərazi tutmaq uğrunda savaşa başlayıb və tezliklə geniş əraziləri ələ keçirib. 2014-cü il iyunun 10-da İraqın ikinci böyük şəhəri olan Mosulu işğal

edən İŞİD bütün dünyada qorxulu kabusə çevrilib. Həmin ilin avqustunda Mosulda "xilafət" elan edən İŞİD həmin yaradılmış beynəlxalq anti-İŞİD koalisiyasının zərbələri, İraqda yaradılmış xalq özünümüdfə dəstələri "Haşdi Şabi"nin hücumları ilə zəiflədilib. 2017-ci ildə Mosul şəhəri İŞİD-dən geri alınmış və noyabrda qruplaşmanın ləğvi elan olunub. Ancaq bundan sonra məlum olub ki, İŞİD artıq "yer altına" çəkilib və terror hücumları və sui-qəsdlər həyata keçirir.

Ancaq formal olaraq başa çatdığı elan olunsaydı, İŞİD sadəcə, İraq və Suriyada deyil, Liviyaya, Misirə, Yəmənə, Əfqanıstana və Nigeriyaya kimi ölkələrə "filialları" mövcuddur. Lakin bu ölkələrdə də, İŞİD-in nəzarətində daha əvvəl İraq və Suriyada oldu-

tuları məhv etdiyi üçün (yalnız Tunis və Misirdə qismən də olsa siyasi partiyalar və QHT-lər qalırdı) başlayan inqilabi proseslərin fonunda yaranmış təşkilatlanma boşluğunda radikal islamçılar ortaya çıxdılar.

Həm Liviyada, həm də Suriyada hakimiyyətə qarşı silahlı müxalifətə xarici ölkələr də dəstək verdi və nəticədə daha fəal və bu hadisələrə "müqəddəs cihad" kimi yanaşan islamçı qrupların sayı və gücü sürətlə artdı. Çünki həmin vaxt Qərb dövlətləri də diktatorların devrilməsi üçün silahlı müxalifətə - dinə yanaşmasından asılı olmayaraq - dəstək verdi. Qərb yalnız iş-ışdən keçəndən sonra radikal islamçı qrupların fərqində oldu, onda isə artıq gec idi.

Sosial ədalətsizlik, yoxsulluq və avtoritarizmin mövcud olduğu ölkədə istər-istəməz alternativ güc özünü fəda etməyə hazır olan bu cür qruplar olub. Siyasi iştirakdan, özünü təsdiqləmək imkanından, normal şərtlərdə həyatını yaşamaqdan məhrum qalan müsəlmanların (xüsusən də gənclər) üz tutacağı ünvan radikal qruplardır. Bu "təcrübə" ötən əsrin 60-70-ci illərində Əfqanıstanda başlayan müharibədə ən bariz şəkildə özünü göstərdi. Fələstin, Livan, Əfqanıstan, daha sonra Şimali Qafqaz, İraq, Suriya, Yəmən, Afrikanın bir sıra ölkələrində radikal dini qrupların ortaya çıxıb güc və dəstək qazanmasının səbəbləri aşağı-yuxarı eyni idi: yoxsulluq, sosial-siyasi hüquqlardan məhrum edilmiş dindar xalq, yaxşı yetişmiş din xadimləri və liderlər və nəhayət yerli şərait.

Baş verən kiçik bir qıvcım tezliklə ən amansız terror müharibələrinə çevrildi. Bu mənada İŞİD-in silahlı güc tərəfindən yox edilməsi onun və ya bənzər qrupların yenidən ortaya çıxmasına mane ola bilməz. Çünki terroru ortaya çıxaran səbəblər tam ortadan qalxmayıb.

□ **K.RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"**

İranın işgalçı Ermənistanı blokadadan çıxartmağa yönəlik cəhdləri təkcə Azərbaycanın şimalında deyil, cənubunda da kəskin etirazlara səbəb olub. Xüsusilə də baş nazir Nikol Paşinyanın İrandakı erməni icması il görüşdə "Qarabağ Ermənistanıdır. Vəssalam" yazılmış plakatın qarşısında şelfi çəkib paylaşmasına sərt təpkilər var.

Erməni baş nazirin səfərindən sonra Güney Azərbaycanda, həmçinin İranın ayrı-ayrı yerlərində Qarabağla bağlı şüarlar daha uca səslə eşidilməkdədir. Hadisədən qəzəblənən güneylilər sosial şəbəkələrdə İran rejimi və işgalçı ölkəyə öz etirazlarını bildirib, Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz parçası olduğunu vurğulayıblar. Soydaşlarımız "Xocalı qətliamının ildönümündə Paşinyanın İrana dövlət olunmasını qınayıraq" yazılmış banner də nümayiş etdirib. Onlar bu vasitə ilə Güney Azərbaycanın İranla Ermənistan arasında olan dostluq münasibətindən narahat olduğunu islam cümhuriyyəti və dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaq istəyiblər. (Günaz.tv) Ötən gecə Tehran "Ararat" klubunun divarlarına da çoxlu şüarlar yazılıb. Azərbaycanlı gənclər "Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz parçasıdır" şüarını yazmaqla işgalçılar qarşısında daim ana vətənin keşiyində duracaqlarını nümayiş etdiriblər.

Lent.az-ın İrandakı mənbələrdən əldə etdiyi xəbəre görə, ən böyük narazılıqlar qədim Təbriz şəhərində yaşanır. İlk hədəf Təbriz ermənilərinin "Ararat" klubunun ofisi olub. Martın 1-də səhər Təbriz sakinləri ofisin divarlarında "Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz parçasıdır" şüarının yazıldığını şahidi olublar. Maraqlıdır ki, şüar fars əlifbasında deyil, latın qrafikası Azərbaycan əlifbasında yazılıb. Cümə namazı olduğunu nəzərə alaraq, məscidlərdə Ermənistan əleyhinə etirazları önlemek üçün Təbriz müsəllası öndə İranın ali dini lideri Seyid Əli Xamneyinin "Qarabağ İslam torpağıdır" ("Qarabağ xakə-İslam est") şüarı asılıb. Narazılıqların böyüməsi üçün Təbrizdə fəaliyyət göstərən və hakim rejimə yaxınlığı ilə tanınan saytlarda bu şüarın fotosu dərhal tirajlanıb və "əgər Qarabağ Tehrandakı Ermənistan torpağı kimi qəbul edilirsə, Təbrizdə müsəlman torpağı kimi tanınır" fikri xüsusi vurğulanıb.

Qeyd edək ki, ötən gün Təbrizin "Traktorsazi" futbol komandası "Sepahan" komandası ilə qarşılaşıb. Hələ oyun başlamamışdan Təbriz stadionunda "Qarabağ bizimdir, bizim olacaq" şüarı səslənməyə başlayıb. Soydaşlarımız bununla həm Azərbaycana dəstək ifadə ediblər, həm də Tehran rejiminə xəbərdarlıqlarını çatdırmış olublar.

Güney Azərbaycanın Urmıy şəhərinin İran parlamentindəki millət vəkili Hadi Bahaduri işgalçı Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Xocalı qətliamının ildönümündə Tehrana səfər etməsinə etiraz edib. "Nəsr" xəbər agentliyinə danışan millət vəkili bu barədə İran Xarici İşlər Nazirliyinin cavabdehlik daşdığını bildirib. "Dağlıq Qarabağ İslam və Azərbaycanın torpağıdır, Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmət etməlidir. İran İslam Respublika-

İranın işgalçı Ermənistanına qucaq açmasına Təbrizdən kəskin etirazlar

Paşinyanın Azərbaycan ərazilərinə iddia etməsinə təpkilər gəldi, "Qarabağ Azərbaycanındır" sədələri ucaldı; **politoloq:** "İranın xarici siyasətində Ermənistan mühüm bir rol oynayır"

sı və onun rəhbərinin də mövqeyi bundan ibarətdir. **Dövlət qonşu ölkələrlə əlaqələrini gücləndirməklə Amerika Birləşmiş Ştatlarının bölgədə apardığı siyasətə qarşı mübarizə aparır.** Lakin Xarici İşlər Nazirliyi ixtilafın qızışmasına icazə verməməlidir. Əslində İran Azərbaycan Respublikası ilə münasibətlərinə xələl yetirməsinə istəmir. Azərbaycanlı millət vəkili Nikol Paşinyanın məhz Xocalı qətliamının ildönümündə Tehrana səfər etməsinə xüsusi etiraz bildirib.

"Hesab edirəm ki, indi bu səfərin vaxtı deyildi, bu, başqa bir vaxtda həyata keçirilməli idi. Biz Ermənistanla həmsərhəd ölkələrlik. Ona görə də bu ölkə ilə əlaqələrimizin olması təbiidir. Amma bu əlaqələr ölkənin əsas və rəsmi siyasətinə uyğun olmalıdır. Biz parlamentdə xarici işlər nazirinə sual ünvanlayacağıq. Nazirlik açıqlamalıdır ki, nə üçün İran İslam Cümhuriyyətinin sərhədləri daxilində onun rəsmi siyasətinin əleyhinə belə bir hadisə baş verməlidir?!"- deyə o qeyd edib.

Hadi Bahaduri sözlərinin sonunda Dağlıq Qarabağla bağlı müsəlman təəssübkeşliyinə işarə edib: "Biz deyəndə Qarabağ İslam torpağıdır, bu o deməkdir ki, müsəlmanları qorumaq məsələsində heç bir sərhəddən söhbət gedə bilməz. Bizim dini inancımıza görə, Qarabağda və ya istənilən yerdə müsəlmanların haqqı müdafiə olunmalıdır. Qarabağda müsəlmanların məscidini tövləyə çevirənlərə belə bir icazə, o da İran İslam Cümhuriyyətinin sərhədləri daxilində verilə bilməz"- deyə millət vəkili vurğulayıb.

N.Paşinyanı bağrına basan İran hakimiyyəti isə məscidləri donuz fermasına çevirən işgalçı ölkəyə dəstək gös-

terməkdə ısrarlı görünür.

Tehran İrəvana Rusiya və Gürcüstanla elektroenerji və qaz tranziti sferasında əməkdaşlığı inkişaf etdirməyi təklif edib. Axar.az xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Ermənistan Baş nazirinin mətbuat katibi Vladimir Karapetyan deyib. Onun sözlərinə görə, aprelə Tehrandakı bu istiqamətdə Rusiya-Gürcüstan-İran-Ermənistan görüşünün keçirilməsi planlaşdırılıb. Qeyd edək ki, bundan öncə İran Ermənistan vasitəsilə Gürcüstana qaz tranzitine hazır olduğunu bildirib.

"Biz İranda qonşuluq münasibətlərinə uyğun gəlməyən davranışına qarşı sözü-müzü açıq şəkildə deməliyik"

Bu fikirləri özünün FB-dəki səhifəsində **BQP başqanı, millət vəkili Fazil Mustafa** bildirib. Fazil bəy qeyd edib ki, İranda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ermənilərlə görüşündə açıq-aşkar qaldırılan şüara İran rəsmiləri tərəfindən mütləq açıqlıq gətirilməlidir: "Həmin plakatda "Qarabağ Ermənistanıdır!" yazılması heç şübhəsiz ki, İran hakimiyyətinin razılığı ilə baş verib. Bununla İran, Azərbaycan ərazilərinin işğal olunmasına loyol münasibətini ortaya qoymuş olur. Biz İrana qarşı sanksiyalara qarşı çıxdığımız halda, İranın Azərbaycana münasibətdə bu cür qonşuluq prinsiplərinə uyğun gəlməyən davranışına qarşı sözü-müzü açıq şəkildə deməliyik. Doğrudur, bu cavablar Azərbaycanda bir çox İran sevdalılarının xoşuna gəlməyəcək, ancaq müstəqil dövlətimizin qırmızı cizgisini tapdalayanlara qarşı həm Güney Azərbaycandakı soydaşlarımız, həm də Müstəqil Azərbaycanı ABŞ-ın sanksiyalarına qoşulmağa və ərazisindən onun əleyhinə istifadə olunmasına razılıq verməyə vadar edir.

özünü müsəlman adlandıranların ermənilərə sevgisinə də bir söz demirik, lakin Azərbaycanın ərazi bütövlüyümüzü təhdid edən və rəsmi Tehran tərəfindən dəstəklənən bu siyasi təribəyə qarşı öz mövqeyimizi ortaya qoymalıyıq".

Hər halda İran dövlətinin indiki həssas dönmədə, ona Azərbaycan kimi yaxın qonşusunun dəstəyi daha çox vacib olduğu halda, bölgədə heç bir rol, çəkisi və əhəmiyyəti olmayan, səfil vəziyyətdə olan Ermənistanı bağrına basması suallar doğurur. Hansı ki, N.Paşinyan ötən il demişdi ki, ABŞ tələb etsə, İranla qapılarını bağlamağa və sanksiyalara qoşulmağa vadar olacaq. Lakin illərdə Qərbin tezyiqləri ilə üzleşsə də, Azərbaycan özünün müsəlman qonşusuna qarşı öz ərazisindən istifadəyə imkan vermir. Bunun qarşılığında Tehranın işgalçı ölkəyə isti mesajlar verməklə yanaşı, onu ayağa qaldırmaq cəhdlərinin səbəbi anlaşılan deyil. Faktiki olaraq İran Azərbaycanı ABŞ-ın sanksiyalarına qoşulmağa və ərazisindən onun əleyhinə istifadə olunmasına razılıq verməyə vadar edir.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, İranın apardığı xarici siyasət dəyişməz olaraq qalır və burada hər hansı bir təəccüblü məqam da görünür: "Məlumdur ki, İranın xarici siyasətində Ermənistan mühüm bir rol oynayır. Bu, həm tarixən belə olub, həm də müasir dövrdə. Yeni xarici siyasətdə dost məfhumu yox, ümumi maraqlar məfhumu daha çox özünü göstərir. İranın Paşinyanı belə qarşılamağının bir səbəbi Rusiyadır. Çünki sanksiyalara məruz qalan İran Ermənistan vasitəsilə müəyyən qədər öz iqtisadiyyatına, daha çox qaz ixracına müsbət bir saldo gətirə bilər. Bu gün Ermənistan verdiyi qaz müqabilində barterlə elektrik enerjisi idxal edən İran bunu inflyasiya-

lar". Politoloq qeyd etdi ki, Paşinyanın ATƏT-in formatına uyğun olmayan dəyişiklik etmək təklifi də absurd məsələdir: "Buna nə ABŞ, nə də digər regional və global güclər imkan verməyəcək. Ermənistanın İranla yaxınlaşması və son zamanlar Suriya ilə bağlı atdığı addımlar ABŞ-ı razı sala bilməz və bu proseslərin sonu Ermənistan üçün heç də yaxşı sonluqla bitməyəcək. Azərbaycan - ABŞ münasibətləri təbii ki, Ermənistan - İran münasibətləri müstəvisində qurulmayıb. ABŞ və Azərbaycan bir sıra müqavilələrdə müttəfiqlər və hətta böyük qaz layihəsində İranın da payı var və Azərbaycan görə sanksiyalar tətbiq edilmədi. Yenə qeyd edirəm ki, hər bir dövlətin öz xarici siyasəti

var, bununla belə, ümumi maraqları da unutmamaq düzgün deyil".

Qeyd edək ki, Paşinyanın İran səfərindən sonra, fevralın 28-də Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Artur Vanetsyan Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə gəlib və qondarma rejimin rəhbəri B.Sakyanla birlikdə təmas xəttinin Cəbrayıl-Füzuli istiqamətində sülənilib. Moderator.az-ın əldə etdiyi son məlumata görə, Vanetsyan Azərbaycan torpaqlarında olarkən həyasız bəyanatla çıxış edərək bildirdi ki, Azərbaycan nəinki bir qarış torpaq qaytarmayacağıq, əksinə, ermənilərin "öz torpaqları"nda məskunlaşdırılması proqramını davam etdirəcəyik. O, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı ərazilərin qaytarılmasından söhbət belə gedə bilməyəcəyini açıqlayıb. Artur Vanetsyan bildirdi ki, torpaqların Azərbaycan qaytarılacağı haqda deyilənlər "spekulyasiyadır". Məlumata görə, Vanetsyan qondarma separatçı rejim rəhbərliyi ilə Araz çayı boyu ərazilərin məskunlaşdırılması proqramını da müzakirə edib. O, Cəbrayıl rayonu ərazisində salınan "Araksavan" adlı yaşayış məntəqəsindəki işlərlə maraqlanıb, orada kənd təsərrüfatının inkişafı və infrastrukturun yaradılması perspektivlərindən danışdı. Vanetsyanın sözlərinə görə, Araz boyu ərazilərin məskunlaşdırılması təhlükəsizliyin əsas təminatlarından biridir...

Belə çıxır ki, Ermənistanı Arazboyu ərazilərlə bağlı planı icra etməyə həm də İran ürekləndirib. "Qarabağ müsəlman torpağıdır" bəyanatı verib sonra da məscidlərimizi murdarlayan erməniləri himayə edən İran...

□ E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Bakıda, metronun "Azadlıq" stansiyası yaxınlığında kütləvi dava olub. Dava şəhərin Aydınbəyov küçəsində qeydə alınıb. Belə ki, bir qrup gənc arasında baş verən söz-söhbət sonda

Sözgedən davada, 1999-cu il təvəllüdü Vəlizadə Möhbət, 1999-cü il təvəllüdü Əliyev Zili, 1999-cu il təvəllüdü Zeynalov Abbas bədəninin müxtəlif nahiyələrindən bıçaq xəsarəti alıb. 2000-ci il təvəllüdü Rzayev Əhmədiyyə isə döyülüb.

Yaralılar 1 saylı Klinik Tibbi Mərkəzə çatdırılıb. Onlardan A. Zeynalova sağ budun kəsilməmiş-deşilmiş yarası, M.Vəlizadəyə kəllə-beyin travması, sağ gicgah nahiyəsinin kəsilməmiş yarası, Z.Əliyevə qarının ön divarının, Ə.Rzayevə isə sağ əlcəq sümüyünün sınığı diaqnozu qoyulub. Hazırda yaralıların vəziyyəti qənaətbəxşdir.

Qeyd edək ki, adları çəkilən dörd gənc Memarlıq İnşaat Universitetinin tələbələridir. İlk versiyalara görə, dava bir qızın üstündə baş verib.

"Yeni Məsavat" isə xatırladır ki, Azərbaycanda bineyi-qədimdən qız faktoruna görə davalar çox baş verir. Kriminal xronikada tez-tez qıza söz atmaq, qızın yolunu kəsmək, mesaj yazmaq və s. məsələlərə görə davalar baş verir.

Bəzi hallarda isə davalara məhz "qız üstündə" damğası, bəhanəsi yapıdırmaqla onun miqyasını kiçiltməyə çalışırlar. Məsələn, davanın kökündə başqa məqam olduğu halda, məhkəmədə "ortada namus söhbəti vardı" iddiası ilə cinayət törədən şəxsin yükünü xəfflətməyə çalışırlar. Bunun səbəblərinə keçməzdən öncə sözgedən əsasla baş verən bəzi davalardan, sonu qanlı bitən insidentlərin hekayəsini xatırlayaq.

Davalara - 15 yaşlı qıza görə, restorandakı qıza görə, kafedəki qıza görə...

Bu ilin fevralında Sumqayıt şəhərində kütləvi davada 4 nəfər bıçaqlanıb. Hadisə şəhərin 41-ci məhəlləsində idmançı gənclər arasında mübahisə zəminində baş verib.

Sonradan əlbəyaxa dava zamanı 4 nəfər bıçaqlanıb. Onlardan üç nəfəri - 1988-ci il təvəllüdü Həsənov Anar Əli oğlu, 1991-ci il təvəllüdü Salamov Eldar İxtiyar oğlu və Ələsgərov Eminin vəziyyəti ağır olduğundan dərhal əməliyyat olunub.

Kütləvi dava zamanı onlarla gənc müxtəlif bədən xəsarətləri ilə Sumqayıt Şəhər Təcili Tibbi Yardım Xəstəxanasının Travmatologiya şöbəsinə müraciət edib.

Şahidlərin sözlərinə görə, kütləvi davada 30-a yaxın gənc iştirak edib. Davanın qız üstündə olduğu bildirilir.

2014-cü ildə Zərdab rayonunda bıçaqlanma hadisəsi baş verib. Kənd sakinlərinin verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun Alıcanlı kəndində 15 yaşlı məktəbli qızın üstündə törədilib.

Rahim Vəliyev üzərindəki bıçaqla həmyerlisi Əsədov Fərid Alim oğluna bir neçə zərbə endirib.

2014-cü ildə Bakıda restoranlardan birində qız üstündə dava baş verib. Belə ki, qızla restorana daxil olan oğlan yanındakı qızın restoranda olan başqa tanış ilə danışdığını görüb onların üzərinə hücum çəkib. Əlbəyaxa dava zamanı qızın tanış olan oğlan ağır bədən xə-

sarətləri alıb.

Bir neçə dəqiqə sonra isə dava yenidən qızışdı. Gəldiyi qızla restoranı tərk etmək istəyən oğlan bu dəfə qızın onunla gətməsinə əsəbləşərək onu da döyməyə başlayıb. Zərərçəkənin dostlarının hadisə yerinə gəlməsi isə baş verən insidenti

qayıtmağa hazırlaşdıqları vaxt isə ərazidə yaşayan bir neçə gənc onlara yaxınlaşaraq söz atıb.

Həmin gənclərin firma işçiləri olan xanımlara söz atması isə kütləvi davaya səbəb olub.

Hadisə yaxınlıqdakı obyektlərdən birinin müşahidə ka-

yanlıq nostaljidir".

Müəssisimiz bildirdi ki, dünyanın bütün ölkələrində bu sayda kriminal hadisələr baş verir. Bəzi aylarda bunun sayı artır, bəzi aylarda isə azalır: "Heç cür stabil saxlamaq olmaz. Demək olmaz ki, 20 il əvvəl rüb ərzində belə cinayətlərin sayı 30 idisə,

Qız üstündə davalar və qırılan həyatlar

Belə cinayətlər Amerikada da baş verir; bəs Azərbaycanda bu motivlə törədilən cinayətlərin sayı niyə artıb?

daha da böyüdü.

Restoranın təhlükəsizlik xidmətinin olmaması insidentin böyüməsinə səbəb olsa da, hadisə yerinə Səbail RPŞ-nin əməkdaşları gəlib.

2018-ci ilin fevralında Bakıda iki sakin arasında dava düşüb. Hadisə 20 nömrəli məktəb-lisə yaxınlığındakı dayanacaqda baş verib. "BakuBus" MMC-nin 6 nömrəli marşrut avtobusu dayanarkən sərnişinlər bir-birinə hücum edib və hər ikisi avtobusun pilləkənindən yere yıxılıb. Gəncin yumruq zərbəsindən kişi yolun kənarına yıxılıb. Dava edənlərdən biri gənc, digəri isə orta yaşlı kişi olub. Davaya səbəb gəncin orta yaşlı kişiyə yolundakı qıza sataşması olub.

2018-ci ilin iyulunda Abşeron rayonunda qəsdən adam öldürməkdə şübhəli bilinən şəxslər saxlanılıb. Təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Fərid Qurbanovu deşici aletlə (amburla) qətlə yetirməkdə şübhəli bilinən Bakı şəhər sakinləri Fəxr Şahbazlı, habelə hadisənin digər iştirakçıları - Misir Abdulla-yev, Araz Heydərov, Zamiq Quliyev və Ərşad İsayev saxlanılaraq istintaqa təhvil verilib.

Qeyd edək ki, hadisə Abşeronun Nübar qəsəbəsi kəndi ərazisindəki "At yalı" yaşayış massivində baş verib. Firma işçiləri iyulun 18-də gün boyu ərazidə su filtri satıblar. Axşam evə

merası tərəfindən anbaan qeydə alınıb. Hadisə zamanı firma işçisi, Bakı şəhər sakini 27 yaşlı Fəxr Şahbazlı avtomobillərində olan deşici aletlə 24 yaşlı Fərid Qurbanovu vurub. Fərid Qurbanov çoxlu qan itirdiyi üçün dünyasını dəyişib.

Mahmud Hacıyev: "Sovet vaxtı da belə davalar çox olurdu, amma gizlədirdilər..."

Ekspert, ekspert kriminalist polis rəisi Mahmud Hacıyev "Yeni Məsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, 2019-cu ildə bu cür hadisələrə sensasiya kimi yanaşmaq düzgün deyil. Müsahibimizin fikrincə, milyonlarla əhalisi olan ölkədə kriminal hadisələrin olması da gözləniləndir: "Cinayətlə insan faktoru paralel getməlidir. Qız üstündə dava keçmişdə də, sovet dönəmində də olub. Sadəcə, sovetlər dönəmində komsomolun bərk gədən vaxtı idi. Belə davaları ictimaiyyətdən gizlədirdilər, mətbuata çıxmağa qoymurdular. İndi müstəqil kütləvi informasiya vasitələri çoxdur. Kriminal hadisələri kifayət qədər ictimailəşdirir. Sovet illərində komsomol ideologiyası, sosialist hüquq yanaşması vardı. O terminlər və kommunist partiyası nəzarətli, müstəqil KİV-in olmaması imkan vermirdi ki, belə davalar ictimaiyyətə çıxsin. Ona görə də indi camaatda belə nostalji var ki, sovet dönəmində belə davalar yox idi və bu,

niyə indi 40-dır? O ki qaldı, sizin verdiyiniz suala, mən hesab etmirəm ki, davalara "qız davası", "namus söhbəti"ni kimse bəhanə, yalandan əsas kimi götürsün. Bu, klişeyə çevrilməyib. Jurnalistlər bu işlərlə bağlı geniş araşdırma aparırlar. İstintaq işləri gedir. Cinayətin motivi, tərkiyi ortaya qoyulur. Cinayətə səbəb nə olur? Motiv ətrafında cinayət işi gedir. Burada bəhanə, yalancı səbəb gətirmək mümkün deyil. Doğrudur, ölüm işlərində vəkillər bu priyomdan çox istifadə edirlər. Onlar müdafiə etdiyi şəxslərin daha az cəza alması üçün bəhanə gətirirlər ki, ortada namus söhbəti olub. Amma ciddi istintaq araşdırması, müstəntiq, hakim işi nəticəsində bu, tamamilə iflasa uğrayır".

Psixoloqlar isə hesab edirlər ki, bu sayda davalar təkcə Azərbaycana xas deyil. Dünyanın bir çox ölkələrində, Amerikada, Avropada da qadınlar, qızlar üstündə əlbəyaxa davalar çox olur. Buna örnək kimi, Avropa şəhərlərində, həftə sonu, birlərdə düşən davalar göstərilir. Bunu milli mentalitetlə əlaqələndirməyin yanlış olduğu da kriminal faktlarla sübut edilib. Xüsusən gənclər arasında, sevgən, qanın qaynar vaxtında bu sayda intriqalara, insidentlərə meyl edənlərin çox olması da heç kimə sirr deyil.

□ Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Məsavat"

Azərbaycanda ov mövsümü başa çatır: reydlər isə davam edəcək
Azərbaycanın milli parklarında martın 3-də "açıq qapı" günü keçiriləcək

Azərbaycanda ov mövsümü başa çatır. Bu barədə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) tərəfindən ov etmək üçün icazəsi olan şəxslərə də məlumat verilib. Artıq onlar ötən ay icazə verilən yerlərdə də ov edərlər, cərimələnməzlər. Bundan əlavə ovun yasaq olduğu yerlərin adları da açıqlanıb. Yeni birmənalı şəkildə Ağdam, Göygöl, Goranboy, Daşkəsən, Gədəbəy, Tərtər və digər sərhəddən və ya cəbhə zonasına yaxın inzibati rayonların ərazilərində, Xəzər dənizinin adalarında, yaşıl zonalarda, şəhərlərin və kuraortların ətrafında yerləşən ən azı 1,5 kilometrə qədər sahələrdə, xüsusi mühafizə olunan ərazilərin daxilində və sanitariya-mühafizə zonalarında ov qadağan edilib.

Ov üçün icazəyə gəlincə isə Azərbaycanda 2004-cü ildən sonra "Ovçuluq bileti"nin verilməsi səlahiyyəti Ovçuluq Birliyindən alınaraq Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə verilib. İndi ovçu olmaq istəyənlər nazirliyin aidiyyəti departamentinə müraciət edir və orada imtahan verdikdən sonra "Ovçuluq bileti" alır.

"Yeni Məsavat"a danışan ETSN-nin departament rəhbəri Hikmət Əlizadə bildirib ki, ov mövsümü rəsmi olaraq martın 10-dan başa çatır.

"Ancaq bizdə olan məlumata görə, fevral ayının sonundan etibarən lisenziyalar bitib. Çünki ov limitlənməmiş bir fəaliyyətdir. Yeni xüsusi limit əsasında həyata keçirilir. Bizim hesablamalarımıza görə əksər rayonlarda artıq ov limitləri başa çatıb. Bu baxımdan söyləyə bilirik bu günlərdə ölkədə ov mövsümü başa çatır. Əmrlə isə bu tarix martın 10-a təsadüf edir. Qanunsuz ov edənlərə qarşı isə istər bu günlərdə istərsə də qarşıdan gələn bayram günlərində reydlərimiz davam edəcək. Qanunsuz ov edənlər tutulan zaman isə bu barədə mətbuata məlumat verilməyəcək".

H. Əlizadə bildirib ki, xarici vətəndaşlara da ov mövsümünün başa çatması ilə bağlı məlumat verilib:

"Onlara limitlərin bitməsi ilə bağlı bildiriş verilib. Əlində icazəsi olan şəxslər bu gün, dünən həmin limitləri bitirib, ölkələrinə qayıtmalıdır".

H.Əlizadə 2019-2020-ci il üzrə ov mövsümünün mayın sonunda elan ediləcəyini də diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycanda ov etmək istəyən insanların maarifləndirilməsinə də ehtiyac olduğunu vurğulayıb.

Qanunsuz ov edənlərin cəzalandırılması məsələsinə gəlincə isə qeyd edək ki, bu, 2017-ci ildə Cinayət Məcəlləsinin 258-ci maddəsinə edilən dəyişikliklə öz əksini tapıb.

Məcəlləyə edilən dəyişikliyə əsasən, lazımi icazə olmadan və ya qadağan edilmiş yerlərdə, yaxud qadağan edilmiş vaxtda, qadağan edilmiş alet və üsullarla ov etmə xeyli miqdarda ziyan vurduqda cərimənin məbləği 2000 manatdan 3000 manata qədər məbləğdə müəyyən edilir. Daha öncə isə cərimələr 100 manatdan 500 manatadək təşkil edirdi. Eyni əməllər külli miqdarda ziyan vurulmaqla, partlayıcı maddələrdən və ya quşların və heyvanların kütləvi məhvəsinə səbəb olan başqa üsullardan istifadə etməklə, ovlanması tamamilə qadağan edilmiş quşlara və heyvanlara qarşı, qoruqların ərazisində və ya ekoloji fəlakət və fəvqəladə ekoloji vəziyyət zonasında törədildikdə isə cərimənin məbləği 3 min manatdan 6 min manata qədər (əvvəl - 100 manatdan 1000 manatadək) məbləğdə müəyyən edilib.

Martın 1-də ETSN-də keçirilən mətbuat konfransında o da bildirilib ki, 3 mart vəhşi təbiətin mühafizəsi günü ilə əlaqədar Azərbaycanın milli parklarında martın 3-də "açıq qapı" günü keçiriləcək. Həmin gün bütün milli parklarda ziyarətçilər giriş haqqından azad ediləcək.

"Açıq qapı" günü səhər saat 09:00-dan saat 18:00-dək davam edəcək. Məqsəd ölkənin milli parklarının turizm potensialını turistlərə göstərmək, onların iştirakı və bilavasitə köməyi ilə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərini geniş təbliğ etməkdir.

Bildirilib ki, "Açıq qapı" günlərinin bundan sonra da əlamətdar tarixlərdə keçirilməsi nəzərdə tutulur. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi hər kəsi milli parklara dəvət edir.

Həmçinin qeyd edilib ki, martın 1-dən etibarən "Milli parklardan etüdlər" adı altında peşəkar və həvəskar fotoqrafların iştirakı ilə foto müsabiqəyə start verilir.

Müsabiqə çərçivəsində milli parklardan çəkilmiş şəkillər nazirliyin rəsmi facebook və instagram səhifələrində müəlliflərin adları qeyd olunmaqla mütəmadi yerləşdiriləcək. May ayının 20-dək davam edəcək müsabiqənin sonunda 5 ən yaxşı şəkil müəllifi "22 may Beynəlxalq biomüxtəliflik günü" ərəfəsində mükafatlandırılacaq.

□ Əli RAİS, "Yeni Məsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 49 (7219) 2 mart 2019

18 il öldürmədiyi adama görə türmədə yatdı

Amerikanın insan haqları məhkəməsi 18 ildən artıqdır türmədə yatan meksikalının məsum olduğuna qərar verib. 2000-ci ildə Manuel German Ramires Meksiko ştatında musiqi müəllimi kimi çalışıb. Həmin ilin 26 mayında arvadı ilə birgə uşağının ad gününü qeyd edəndə, evinə 8 komandosdan ibarət heyət daxil olub. Onlar kişini döyüblər, əllərini qandallayıb, polisə aparıblar. Onların məşinində nömrə və həbs üçün əllərində sənəd olmayıb. 22 yaşlı kişini zəncirlə bağlayıblar, elektroşok veriblər və etmədiyi cinayəti etirafa məcbur ediblər.

Onu tanışı Meella Mantinesin qətlinə ittiham ediblər. Meksikalı iddia edir ki, onu həbs edən insanlar bunu "ölen" şəxsin atasının 150 min dollar mükafatı müqabilində ediblər. Belə ki, sonuncu daha sonra sığorta şirkətinə müraciət edərək, oğlunun ölümünə görə bir milyon dollar kompensasiya alıb. Halbuki öldüyü iddia edilən şəxs əslində Amerikaya köçüb və orada yaşayır, adını dəyişib. Dediynə görə, ölmüş şəxs müntəzəm olaraq atasının sığorta pulları hesabına tikdirdiyi villaya gedir və onunla orada görüşür.

Kofe gözü qoruyurmuş

Kofe görmə qabiliyyətini qorumağa kömək edir. Bu içkinin tərkibindəki kimyəvi birləşmələr qlaukoma xəstəliyi olanlarda tor qişanı qoruyur. Nyu-Yorkun Kornella Universitetinin el adamları iddia edirlər ki, kofe öz antioksidant tərkibinə görə, qlaukoma ilə effektiv mübarizə aparır. Bu içkidə xlorjenik turşu və kofe turşusunun mürəkkəb efiri 7-9 faizdir. Kofenin tərkibində kofein cəmi 1 faizdir. Xlorjenik turşu görmə zəifləyəndə və tor qişanın degenerasiyasında faydalıdır. Bundan başqa antioksidantlar qocalma prosesini ləngidir və diabetlə mübarizədə faydalıdır.

Təcrübə həmişəki kimi siçanlar üzərində aparılıb. Alimlərin fikrincə, qlaukomadan

əziyyət çəkənlər üçün gündə bir fincan kofe kifayətdir ki, effektivliyi hiss etsinlər. Bundan

öncə də kofenin Parkinson xəstəliyindən qoruduğu da ortaya çıxıb.

Tozsoranla 10 min funt sterling oğurladılar

Londonda bir qrup oğru parkinq sayğaclarından tozsoran vasitəsilə 10 minlərlə funt pul oğurlayıb. Bu barədə "Daily Mail" nəşri xəbər verib ki, daha öncə banditlər avtomobil, drel və kəsi-ci alətlərin köməyi ilə aparatı soymaq istəyiblər. Daha sonra isə ona tozsoranın şlanqını uzadıblar və içəridəki pulları sovrublar.

Təkcə Kensing və Çelsi rayonunda bir il ərzində bu formada 120 min funt sterling məbləğində pul oğurlanıb. Şəhər soveti istisna etmir ki, oğrularla mübarizə üçün parkinq ödənişlərindən imtina etmək lazım gələcək və ya birbaşa mobil təkliflərin köməyi ilə ödənişlər həyata keçiriləcək. Bu, maşın sahiblərinin xoşuna gəlməyə bilər. Çünki keçirilən sosial sorğuların nəticələrinə görə, sürücülərin 70 faizi smartfon vasitəsilə ödənişi gerçəkləşən parkinqdən xoşlanmır.

Yataq test etməklə 75 min sterlinq qazanır

İngilis Leva Baradouska adlı qadının işi insanları qışqandırır. 32 yaşındakı qadın sadəcə yataqların komfortunu test edərək, ildə 75 min sterlinq pul qazanır. Onun peşəsinin adı isə "komfort mütəxəssisliyi"dir. İşinin tərkibi isə çalışdığı firmanın istehsal etdiyi yataqların keyfiyyətini yoxlamaqdan ibarətdir. Leva Baradouska, bu yataqlarda yatır və firmaya yataqların rahat olub-olmaması ilə bağlı məlumatlar verir. Firma Baradouskanın verdiyi məlumatlar əsasında məhsullarda dəyişiklik edir və ya etmir. Leva Baradouska uşaq yataqlarını da test edir və "Yuxunun iş yerində aktiv olaraq təşviq edildiyi peşə mənim peşəmdir" deyir. Baradouska peşəsindən asılı olaraq yeni məhsullardan istifadə etmək üçün Sinqapur, ABŞ və Yaponiya kimi bir çox ölkəyə də səyahət edir.

QOÇ - Sizi qarşı yönələn iradların obyektivlik dərəcəsi asılı olaraq onlara münasibət bildirməyiniz vacibdir. Çünki belə yerdə susmaq "qızıl" olmayacaq. Sizi sevinclərə qayğı göstərin.

BUĞA - Şanslarınız artsa da, qarşınızda duran maneələri dəf etmək üçün özünüzde təpər tapmalısınız. Ələlxüsus da günün ikinci yarısında ayıq-sayıqlığınızı artırmalı, münasibətlərdən yayınmalısınız.

ƏKİZLƏR - Təəssüf ki, ulduzların düzümü kifayət qədər gərgin gün olduğunu göstərir. Odur ki, hər bir addımda ehtiyatlı olmalısınız. Aqlınız kəsməyən, həmçinin riskli işlərdən uzaq olmağa çalışın.

XƏRÇƏNG - Saat 14-ə qədər darıxdırıcı məqamlar yaşasanız da, sonrakı müddətdə aktivliyiniz artacaq. Müştərkə fəaliyyət üçün mühüm şəxslərlə görüş keçirin. Daxili orqanlarınıza ciddi fikir verin.

ŞİR - Enerji və səhhətiniz qaydasında olduğundan ovqatınız xoş olacaq. Odur ki, ciddi maneə ilə rəstlaşmayacaqsınız. Ulduzlar hansısa xəstəyə və ya köməksizə baş çəkməyinizi tövsiyə edir.

QIZ - Yaxın on gündə görəcəyiniz işləri mütləq bu gün dəqiqləşdirin. İstənilən sövdələşmədə iştirakiniz əhəmiyyətlidir və nəticəlidir. Vaxtınız qalsa, məhəbbət amilinə də nəzər yetirin.

TƏRƏZİ - Mövcud durumunuzu yüngülləşdirmək üçün etibar etdiyiniz dostlarınızdan dəstək almağa çalışın. Qərar çıxarkən tələsməyin. Sənədləşdirmə ilə bağlı işlərinizi qaydasına salın.

ƏQRƏB - Ulduzlar bu gün işlərinizin çox olmayacağını, buna görə də rahatlığınızı bərpa edəcəyinizdən xəbər verir. Vaxtınızın əsas hissəsini sevgiyə həsr edin. Bugünkü dualarınız qəbul olunacaq.

OXATAN - Durumunuzdan bəlli olur ki, sevincirici xəbərlər gözləyirsiniz. Əmin olun ki, Göy qübbəsi sizi intizarda qoymayacaq. Bəzi mətləbləri gerçəkləşdirmək üçün pul xərcləməkdən çəkinməyin.

OĞLAQ - Gün ərzində Ay bürcünüzdə olduğu üçün gərginliyiniz ola bilər. Lakin təmkin göstərməklə ola bilsin, bu kimi hallarla üzləşməyiniz. Sağlamlığınızın qayğısına qalmaq da unutmayın.

SUTÖKƏN - Qarşılıqlı münasibətlər zəminində qərəzli mövqe nümayiş etdirməyin. Yersiz qışqanclıq, tələsik qərarlar sizə başucalıq gətirən deyil. Bir qədər məxfilik prinsiplərinə söykəyin.

BALİQLAR - Həddindən ziyadə uğurlu bir gün yaşayacaqsınız. Ünsiyyətdə olduğunuz hər bir kəs ovqatınızın yüksəlməsinə xidmət edəcək. Nəhərdə sürprizlər mümkündür. Məsuliyyətinizi artırıb.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Təzyiqiniz varsa, yaddaşınız olacaqsız

Amerikada aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, 40 yaşına çatmış yüksək qan təzyiqindən əziyyət çəkən insanlar müalicə edilmədikləri halda 20 il sonra yaddaşlarını itirməyə başlayırlar.

Mütəxəssislər 20 il ərzində 48-67 yaşlı 14 min adam üzərində araşdırma aparıblar. 40 yaşların yüksək təzyiqdən əziyyət çəkən insanlar 60 yaşlarından sonra yaddaşlarını itirməyə başlayırlar. Lakin qan təzyiqi zamanında müalicə edildiyi zaman insan orqanizmi üçün heç bir problem yaratmır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.755

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.